

مروری بر قوانین مهم سیاسی - حقوقی
در هشت دوره قانونگذاری کشور
(۷ خردادماه ۱۳۵۹ تا ۶ خردادماه ۱۳۹۱)

معاونت پژوهش‌های سیاسی - حقوقی
دفتر: مطالعات سیاسی

کد موضوعی: ۲۶۰
شماره مسلسل: ۱۴۸۲۶
اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۵

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۲	مقدمه
۲	۱. تفکیک موضوعی قوانین مهم سیاسی - حقوقی
۴	۲. تفکیک قوانین مهم سیاسی - حقوقی براساس حوزه‌های مختلف
۴	۱-۲. حوزه دفاعی - امنیتی
۸	۲-۲. حوزه سیاست داخلی
۱۰	۳-۲. حوزه سیاست خارجی
۱۴	۴-۲. حوزه پارلمانی
۱۵	۵-۲. حوزه حقوقی
۱۸	۳. طبقه‌بندی موضوعی قوانین مهم سیاسی حقوقی در هر دولت
۲۱	۴. فهرست مهمترین قوانین سیاسی - حقوقی در دوره‌های مختلف مجلس شورای اسلامی
۲۱	۱-۴. حوزه امنیتی - دفاعی
۲۶	۲-۴. حوزه سیاست داخلی
۲۹	۳-۴. حوزه خارجی
۳۶	۴-۴. حوزه پارلمانی
۳۸	۵-۴. حوزه حقوقی
۶۶	منابع و مأخذ

مروری بر قوانین مهم سیاسی - حقوقی
در هشت دوره قانونگذاری کشور
(۷ خردادماه ۱۳۵۹ تا ۶ خردادماه ۱۳۹۱)

چکیده

مدیریت و اداره یک قلمرو ملی منوط به قانونگذاری صحیح و متناسب با شرایط فضایی-جغرافیایی و زمانی است که این امر با توجه به نوع نظام‌های سیاسی و همچنین اندیشه‌های قلمروسازی، قلمروداری، ژئوپلیتیکی و سازماندهی فضا از تفاوت‌هایی زیادی در سطح منطقه‌ای و جهانی برخوردار است. از این رو نظام جمهوری اسلامی برآمده از انقلاب اسلامی بعد از شکل‌گیری، اقدام به ساخت الگویی متناسب با این گفتمان برای مدیریت کشور نموده است. قانونگذاری پایه و اساس این الگو را تشکیل داده که در واقع پیونددهنده اصلی سه جزء بنیادی کشور یعنی حکومت، ملت و سرزمین است. بر همین اساس مجلس شورای اسلامی از ۷ خردادماه ۱۳۵۹ تشکیل گردید تا براساس اصل هفتادویکم قانون اساسی «در عموم مسائل در حدود مقرر در قانون اساسی قانون وضع کند». در این میان قوانین مرتبط با بخش سیاسی و حقوقی یکی از مهمترین جنبه‌های قانونگذاری در کشور بوده که سهم قابل توجهی از کل قوانین تصویب شده در ادوار مختلف مجلس را تشکیل داده است. از آنجا که انجام مطالعاتی در راستای قانونگذاری کشور از اهمیت زیادی برخوردار است این گزارش تلاش داشته تا قوانین مهم در بخش سیاسی-حقوقی در هشت دوره اول مجلس شورای اسلامی را براساس معیارهای تعیین شده استخراج نموده و آنها را براساس زمان، موضوع، دولت‌ها و ... مورد بررسی قرار دهد. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که:

- این بخش با ۱۸۴ قانون مهم، ۶/۸ درصد از کل قوانین و همچنین ۳۰/۳ درصد از قوانین مهم کشور را شکل داده است.
- مبنای بیشتر قوانین تصویب شده در این بخش لوایح ارائه شده توسط دولت با ۵۶/۵ درصد می‌باشد.
- در دوره‌های اول، سوم، چهارم، پنجم، ششم و هفتم مجلس شورای اسلامی مبنای بیشتر قوانین مهم سیاسی-حقوقی لایحه و در دوره‌های سوم و هشتم مجلس طرح بوده است.
- بیشترین تعداد لایحه در مجلس اول و دوم و بیشترین تعداد طرح در مجلس هشتم ارائه گردیده و به قانون تبدیل شده اند.

- از نظر موضوعی حوزه امنیتی- دفاعی، سیاست خارجی و ساختار نهاد و تشکیلات مربوط به قوه قضائیه و مقننه، بیشترین سهم را از تعداد قوانین مهم بخش سیاسی- حقوقی دارند.
- بیشترین تعداد قوانین در دوره دوم و سوم مجلس شورای اسلامی با ۳۳/۷ درصد کل قوانین مهم و کمترین آنها در زمان تشکیل و فعالیت شورای موقت انقلاب با دو قانون مهم به تصویب رسیده‌اند.
- بیشترین تعداد قوانین مهم تصویب شده در دوره اول مجلس شورای اسلامی صورت گرفته و بعد از آن به ترتیب دوره‌های دوم، چهارم، هشتم، هفتم، پنجم، ششم و سوم قرار دارند.

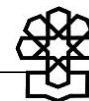
مقدمه

قانونگذاری برآمده از متن فضایی- جغرافیایی کشورها و روابط فی‌مابین آنها با دیگر واحدهای سیاسی جهان، مهمترین نقش را در دستیابی حکومت‌ها به منافع و اهداف ملی تعریف شده، دارد. از آنجا که پهنه‌های فضایی- سیاسی در سطح مختلف محلی تا جهانی از پویایی برخوردار بوده، بنابراین حکومت‌ها با توجه به ویژگی‌های حاکم فضایی و زمانی، اقدام به قانونگذاری می‌کنند. در این میان جمهوری اسلامی ایران بعد از انقلاب اسلامی، برای سازماندهی سیاسی فضا و اداره بهینه کشور مبتنی بر گفتمان انقلاب اسلامی مجلس شورای اسلامی را به‌عنوان رکن قانونگذار کشور و نماد مردم‌سالاری دینی در رأس امور قرار داد. وظیفه تقنینی و نظارتی این نهاد باعث شده تا نقش مهمی را در مدیریت کلان کشور در ابعاد مختلف داشته باشد. از آنجا که یکی از پژوهش‌های مرتبط با حوزه قانونگذاری؛ بررسی نوع، موضوع، جهت‌گیری و شیب افزایشی یا کاهش‌ی قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی و ارتباط آن با شرایط سیاسی- اجتماعی کشور و جریان‌های سیاسی حاکم بر دولت و مجلس است، این گزارش به دنبال آن است تا با بررسی قوانین تصویب شده مجلس در هشت دوره قانونگذاری (از ۷ خردادماه ۱۳۵۹ تا ۶ خردادماه ۱۳۹۱)، شناختی اجمالی از قوانین مهم در حوزه‌های سیاسی و حقوقی را از لحاظ موضوعی و ارتباط آن با دولت‌های منتخب فراهم آورد.

۱. تفکیک موضوعی قوانین مهم سیاسی - حقوقی

قوانین مهم سیاسی - حقوقی به هشت حوزه کلی که هر کدام شامل زیرمجموعه‌هایی هستند، تقسیم گردیده و به شرح ذیل می‌باشند:

- (۱) قوانین حوزه دفاعی و امنیتی،
- (۲) قوانین حوزه سیاست خارجی،

۳) قوانین حوزه سیاست داخلی،

۴) قوانین حوزه پارلمانی،

۵) قوانین مرتبط با ساختار نهادها و تشکیلات مربوط به قوه قضائیه و مقننه،

۶) قوانین مرتبط با موضوعات انتخاباتی نهادهای مقرر در قانون اساسی،

۷) قوانین مرتبط با مباحث مربوط به حقوق اشخاص و اموال،

۸) قوانین مرتبط با تعیین جرائم و مجازات‌ها.

با توجه به بررسی‌های انجام شده نتایج ذیل حاصل گردید:

* در طول هشت دوره قانونگذاری مجلس شورای اسلامی از تاریخ ۷ خردادماه ۱۳۵۹ تا ۶ خردادماه ۱۳۹۱ مجموعاً تعداد ۱۸۴ قانون مهم در حوزه سیاسی و حقوقی به تصویب رسیده است.

* از کل قوانین مصوب مذکور تعداد ۱۰۵ قانون به حوزه سیاسی و تعداد ۷۹ قانون به حوزه حقوقی مربوط می‌شود.

* تعداد قوانین مصوب براساس لوایح ۱۰۴ و تعداد قوانین مصوب بر پایه طرح ۸۰ قانون است. بر این اساس ۴۳/۵ درصد از این قوانین بر مبنای طرح و ۵۶/۵ درصد بر مبنای لایحه به تصویب رسیده است.

* تعداد قوانین مصوب در موضوعات مختلف سیاسی ۱۰۵ قانون است که از این تعداد هر کدام از حوزه‌های سیاسی بدین گونه حائز تعدادی از این قوانین بوده‌اند؛ دفاعی امنیتی ۴۰ قانون، سیاست داخلی ۱۷ قانون، سیاست خارجی ۳۹ قانون و پارلمانی ۹ قانون.

* تعداد کل قوانین مصوب در موضوعات مختلف حقوقی و قضایی برابر با ۷۹ قانون بوده که هر کدام بدین‌گونه هستند: ساختار نهادها و تشکیلات مربوط به قوه قضائیه و مقننه ۲۸ قانون، موضوعات انتخاباتی نهادهای مقرر در قانون اساسی ۹ قانون، مباحث مربوط به حقوق اشخاص و اموال ۱۸ قانون و تعیین جرائم و مجازات‌ها ۲۴ قانون.

جدول ۱. تفکیک قوانین مهم سیاسی - حقوقی در طول هشت دوره قانونگذاری

مجلس شورای اسلامی

بخش‌های کلی	زیربخش‌ها	تعداد قوانین	درصد از کل	تعداد طرح	تعداد لایحه
سیاسی	دفاعی امنیتی	۴۰	۲۱/۸	۲۲	۱۸
	سیاست داخلی	۱۷	۹/۳	۱۰	۷
	خارجی	۳۹	۲۱/۲	۱۳	۲۶
	پارلمانی	۹	۴/۸	۹	-
حقوقی	ساختار نهاد و تشکیلات مربوط به قوه قضائیه و مقننه	۲۸	۱۵/۳	۱۰	۱۸
	موضوعات انتخاباتی نهادهای مقرر در قانون اساسی	۹	۴/۸	۲	۷
	مباحث مربوط به حقوق اشخاص و اموال	۱۸	۹/۷	۸	۱۰
	تعیین جرائم و مجازات‌ها	۲۴	۱۳	۶	۱۸
جمع		۱۸۴	۱۰۰	۸۰	۱۰۴

۲. تفکیک قوانین مهم سیاسی - حقوقی براساس حوزه‌های مختلف

۲-۱. حوزه دفاعی - امنیتی

قوانین مرتبط با مسائل امنیتی و دفاعی از جایگاه برجسته‌ای برخوردارند، زیرا امنیت حیاتی‌ترین نیاز بشریت و منشأ اساسی شکل‌گیری حکومت به‌شمار می‌رود. نظام جمهوری اسلامی ایران نیز بر این اساس از آغاز فعالیت نخستین مجلس شورای اسلامی تاکنون، همواره با تدوین قوانینی در حوزه امنیتی - دفاعی سعی بر آن داشته تا با کاهش چالش‌ها و تهدیدات مرتبط با دوره‌های زمانی مربوطه، امنیت ملی ایران را ارتقا دهد. براساس معیارهای در نظر گرفته شده برای انتخاب قوانین مهم کشور در حوزه‌های مختلف، در طول ادوار اول تا هشتم مجلس شورای اسلامی (از تاریخ ۱۳۵۹/۰۳/۰۷ تا ۱۳۹۱/۰۳/۰۶) ۴۰ قانون مهم در بخش امنیتی - دفاعی به تصویب رسیده است. از این میزان قانون، بیشترین آنها مرتبط با تشکیلات و ساماندهی نهادهای امنیتی و دفاعی (۴۵ درصد) بوده‌اند و بعد از آن به ترتیب قوانین هسته‌ای (۱۰ درصد)، قوانین مرتبط با مسائل مرزی و تروریستی (۱۵ درصد)، قوانین مرتبط با نیروهای مسلح و راهنمایی و رانندگی (۲۰ درصد) و قوانین مرتبط با خدمت وظیفه عمومی با ۱۰ درصد قرار دارند. تعداد طرح‌ها در رابطه با قوانین مرتبط با بخش امنیتی - دفاعی ۲۲ مورد و لایح ۱۸ مورد بوده است.

جدول ۲. تفکیک قوانین با موضوع امنیتی - دفاعی

موضوع	تعداد قوانین	درصد	طرح	لایحه
تشکیلات و ساماندهی نهادهای امنیتی و دفاعی	۱۸	۴۵	۸	۱۰
هسته‌ای	۴	۱۰	۴	-
مرزی و تروریسم	۶	۱۵	۴	۲
نیروهای مسلح و راهنمایی و رانندگی	۸	۲۰	۳	۵
خدمت وظیفه عمومی	۴	۱۰	۳	۱
جمع	۴۰	۱۰۰	۲۲	۱۸

با توجه به اینکه امنیت و دفاع از دیدگاه هر نظام سیاسی متفاوت تعریف گردیده و براساس فلسفه و اهداف تعریف شده در قوانین اساسی و سیاست‌های کلی آن، اقدام به طراحی یک نظام امنیتی و دفاعی مطلوب می‌گردد، نظام جمهوری اسلامی ایران نیز بعد از انقلاب نیازمند آن بود تا چنین اقدامی را در راستای تأمین امنیت ملی و تقویت توان دفاعی خود انجام دهد. بر همین اساس قسمت اعظم قوانین مهم امنیتی - دفاعی مربوط به تشکیلات و ساماندهی نهادهای مرتبط با این بخش می‌باشد که در جدول ذیل عنوان این قوانین ذکر شده است.

جدول ۳. فهرست قوانین مرتبط با موضوع تشکیلات و ساماندهی نهادهای امنیتی و دفاعی

ردیف	عنوان قانون	نوع پیشنهاد	تاریخ تصویب
۱	قانون ادغام سازمان بسیج ملی (مستضعفین) در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی	طرح	۱۳۵۹/۱۰/۲۸
۲	قانون بنیاد امور جنگ‌زدگان	طرح	۱۳۶۰/۳/۱۴
۳	قانون تشکیل گروه صنایع وزارت دفاع ملی (اصل ۸۵)	لایحه	۱۳۶۰/۷/۵
۴	اساسنامه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی	طرح	۱۳۶۱/۱۲/۱۴
۵	قانون تأسیس وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی ایران	طرح	۱۳۶۳/۶/۳
۶	قانون راجع به تعیین وظایف و تشکیلات شورای امنیت کشور	لایحه	۱۳۶۲/۶/۸
۷	قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران	طرح	۱۳۶۶/۷/۷
۸	قانون تشکیل وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	طرح	۱۳۶۸/۵/۲۸
۹	قانون نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران	لایحه	۱۳۶۹/۴/۲۷
۱۰	قانون اجازه تشکیل شرکت‌های عمرانی و خدمات فنی به وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح	لایحه	۱۳۷۳/۷/۶
۱۱	قانون تشکیل و توسعه بسیج دانش‌آموزی	طرح	۱۳۷۵/۲/۹
۱۲	قانون اساسنامه سازمان تأمین خدماتی درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	لایحه	۱۳۷۲/۱۰/۲۹
۱۳	قانون تشکیل، تقویت و توسعه بسیج دانشجویی	طرح	۱۳۷۷/۹/۲۵

ردیف	عنوان قانون	نوع پیشنهاد	تاریخ تصویب
۱۴	قانون تشکیل سازمان صنایع هوایی نیروهای مسلح	لایحه	۱۳۸۱/۱۱/۲۷
۱۵	قانون تشکیل سازمان صنایع هوافضای نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	لایحه	۱۳۸۴/۹/۱
۱۶	قانون اساسنامه سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح	لایحه	۱۳۸۵/۲/۳۱
۱۷	قانون انتقال زندان‌ها و مراکز اقدامات تأمینی و تربیتی موجود به خارج از شهرها	لایحه	۱۳۸۰/۹/۷
۱۸	قانون فروش و انتقال پادگان‌ها و سایر اماکن نیروهای مسلح به خارج از حریم شهرها	لایحه	۱۳۸۸/۶/۱

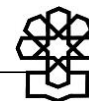
جمهوری اسلامی ایران با توجه به نیازهای خود برای توسعه همه‌جانبه و پایدار، در طول دهه‌های اخیر به سوی بهره‌گیری از جنبه‌های صلح‌آمیز انرژی هسته‌ای گام برداشته است، اما دشمنی‌های جهانی و منطقه‌ای علیه آن، باعث گردید تا این امر دستمایه‌ای برای موضع‌گیری علیه برنامه هسته‌ای صلح‌آمیز ایران و اعمال تحریم‌های زیاد از سوی آمریکا، سازمان ملل، اتحادیه اروپا و دیگر کشورهای جهان به بهانه غیر صلح‌آمیز بودن برنامه هسته‌ای ایران شود. بر همین اساس بخش مهمی از قوانین مرتبط با امنیتی- دفاعی را قوانین مرتبط با هسته‌ای تشکیل داده است که مهمترین آنها به شرح جدول ذیل می‌باشد.

جدول ۴. فهرست قوانین مرتبط با موضوع هسته‌ای

ردیف	عنوان قانون	نوع پیشنهاد	تاریخ تصویب
۱	قانون صیانت از دستاوردهای صلح‌آمیز هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران	طرح	۱۳۸۹/۴/۲۹
۲	قانون الزام دولت به تجدیدنظر در همکاری با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی	طرح	۱۳۸۵/۱۰/۶
۳	قانون الزام دولت به تعلیق اقدامات داوطلبانه در صورت ارجاع و یا گزارش پرونده هسته‌ای به شورای امنیت	طرح	۱۳۸۴/۹/۱
۴	قانون دستیابی به فناوری هسته‌ای صلح‌آمیز	طرح	۱۳۸۴/۲/۲۵

مرزها منجر به شناسایی واقعیت وجودی واحدهای سیاسی مستقل و به رسمیت شناخته شده است و این واحدها را جهت اعمال حاکمیت مؤثر از هم جدا می‌نماید. مرزها نقش‌ها و کارکردهای متفاوتی همچون جداکنندگی، یکپارچه‌سازی، ارتباطی، دفاعی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و ... دارند. اما مهمترین نقش مرز، مانع‌سازی در برابر تهدیدات و چالش‌های (قلمرویی و فراقلمرویی- عینی و ذهنی) پیش‌روی کشورها و همچنین افزایش روابط مبتنی بر قانون بین ما و آنها (ملت درون مرزهای محصور یک قلمرو و ملت‌های خارج از این مرزها) برای توسعه در ابعاد مختلف است. از سوی دیگر گروه‌های تروریستی نیز ماهیت‌شان بیشتر بر عبور از مرزها و ناامنی در قلمروهای ملی است. با توجه

به اینکه جمهوری اسلامی ایران دارای مرزهای گسترده آبی- خاکی و همچنین همواره در معرض تهدیدات گسترده گروه‌های تروریستی است، قوانین مهمی در این زمینه تصویب شده است.

جدول ۵. فهرست قوانین مرتبط با موضوعات مرزی و تروریسم

ردیف	عنوان قانون	نوع پیشنهاد	تاریخ تصویب
۱	قانون حفظ و تثبیت کناره و بستر رودخانه‌های مرزی	لایحه	۱۳۶۲/۵/۱۸
۲	قانون مجازات عبوردهندگان اشخاص غیرمجاز از مرزهای کشور و اصلاح بعضی از مواد قانون گذرنامه و قانون ورود و اقامت اتباع خارجه در ایران	لایحه	۱۳۶۷/۷/۱۴
۳	قانون تشدید مقابله با اقدامات تروریستی دولت آمریکا	طرح	۱۳۶۸/۸/۱۰
۴	قانون ساماندهی مبادلات مرزی	طرح	۱۳۸۴/۷/۶
۵	قانون حمایت از افرادی که توسط گروهک‌های ضد انقلاب و منحرفین اعتقادی اسیر، کشته یا معلول می‌شوند	طرح	۱۳۸۹/۱۲/۱۷
۶	قانون الزام دولت به تجدید نظر در روابط تجاری و اقتصادی با کشورهای حامی تروریسم	طرح	۱۳۸۸/۳/۵

طراحی نظام خاص امنیتی - دفاعی متناسب با انقلاب اسلامی و همچنین تأسیس نهادهای جدید در این زمینه باعث شد تا مسائل مرتبط با نیروهای مسلح به‌ویژه در دهه اول انقلاب در اولویت قانونگذاری کشور قرار گیرد. بر همین اساس بخش دیگری از قوانین مهم امنیتی- دفاعی در رابطه با نیروهای مسلح بوده است. ازسوی دیگر بخش عظیمی از نظم حاکم بر کشور مربوط به پلیس راهنمایی و رانندگی می‌باشد و در نتیجه نیازمند قوانینی برای ایجاد و ارتقای این نظم بوده است که در این زمینه نیز قوانین مهمی تصویب شده است.

جدول ۶. فهرست قوانین مرتبط با موضوعات نیروهای مسلح و راهنمایی و رانندگی

ردیف	عنوان قانون	نوع پیشنهاد	تاریخ تصویب
۱	قانون حذف اختیارات شاه معدوم در قوانین و مقررات مربوط به نیروهای مسلح	لایحه	۱۳۶۴/۲/۱۹
۲	قانون استفاده از نظر افسران راهنمایی در تصادفات	لایحه	۱۳۶۴/۹/۱۲
۳	قانون حمایت قضایی از بسیج	طرح	۱۳۷۱/۱۰/۱
۴	قانون به‌کارگیری سلاح توسط مأمورین نیروهای مسلح در موارد ضروری	لایحه	۱۳۷۳/۱۰/۱۸
۵	قانون سرباز قهرمان	طرح	۱۳۷۶/۱۲/۱۳
۶	قانون الزام دولت به پیگیری حقوق جانبازان و قربانیان جنگ شیمیایی علیه جمهوری اسلامی ایران	طرح	۱۳۸۷/۱۱/۶
۷	قانون استفاده اجباری از کمر بند و کلاه ایمنی	لایحه	۱۳۷۶/۱۱/۲۶
۸	قانون نحوه رسیدگی به دعاوی مربوط به غنایم جنگی	لایحه	۱۳۶۶/۱۰/۲۲

موضوع خدمت سربازی یکی از مهمترین مسائل مطروحه نظام جمهوری اسلامی ایران است، زیرا در ابعاد مختلف امنیتی، دفاعی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و ... دارای نقش قابل توجهی است، از این رو در این زمینه طرح‌ها و لوایحی از سوی نمایندگان مجلس شورای اسلامی و دولت‌های مختلف ارائه شده و در نتیجه منجر به تصویب قوانین مهم شده است.

جدول ۷. فهرست قوانین مرتبط با موضوع خدمت وظیفه عمومی

ردیف	عنوان قانون	نوع پیشنهاد	تاریخ تصویب
۱	قانون خدمت وظیفه عمومی	طرح	۱۳۶۳/۷/۲۹
۲	قانون معافیت یک نفر از فرزندان خانواده‌های شهدا، معلولین، اسرا، مفقودالانرا از خدمت وظیفه عمومی	طرح	۱۳۶۶/۱۰/۲
۳	قانون وضع خدمتی داوطلبان غیرنظامی که در مناطق عملیاتی با نیروهای مسلح همکاری می‌نمایند	لایحه	۱۳۶۴/۹/۱۹
۴	قانون احتساب قسمتی از خدمت اعضای بسیج نیروی مقاومت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به‌عنوان خدمت دوره ضرورت	طرح	۱۳۷۸/۱۲/۳

۲-۲. حوزه سیاست داخلی

از کل قوانین مصوب حوزه سیاست داخلی تعداد ۸ قانون (۴۷ درصد) به موضوع تقسیمات کشوری و حوزه‌های انتخابیه مربوط می‌شود که از این تعداد ۲ قانون براساس لایحه و بقیه براساس طرح به تصویب رسیده است. در موضوع شوراهای اسلامی شهر و روستا نیز ۸ قانون به تصویب رسیده که ۵ مورد از آنها براساس لوایح دولتی بوده است. در موضوع احزاب و تشکلهای آنها یک قانون به تصویب رسیده که براساس طرح بوده است.

همچنان که ملاحظه می‌شود (جدول ۸) بیشتر قوانین مصوب در حوزه سیاست داخلی به موضوع تقسیمات کشوری و حوزه‌های انتخابیه و شوراهای اسلامی شهر و روستا اختصاص یافته است. با توجه به اینکه در موضوع تقسیمات کشوری و حوزه‌های انتخابیه ۶ قانون از ۸ قانون مصوب براساس طرح بوده، به نظر می‌رسد که این موضوع بیشتر مورد توجه نمایندگان مجلس شورای اسلامی بوده است و برعکس در موضوع شوراهای اسلامی شهر و روستا که ۵ قانون از ۸ قانون مصوب براساس لایحه بوده، دولت اهتمام بیشتری نشان داده است.

به نظر می‌رسد که موضوع احزاب و تشکلهای اجتماعی چندان مورد توجه دولت‌ها و همچنین مجالس مختلف قانونگذاری در جمهوری اسلامی نبوده است. این کم‌توجهی را می‌توان از دو زاویه

کاملاً متفاوت مورد بررسی قرار داد. یک، اینکه این موضوع اولویت اصلی سیاستگذاری نبوده و به دلیل فقدان نگاه خوش‌بینانه سیاستگذاران به فعالیت چنین تشکل‌هایی، عامدانه مورد غفلت واقع شده است. دو، اینکه وضعیت مطلوب نظام حزبی و تشکل‌های اجتماعی موجب شده که سیاستگذاران نسبت به این حوزه رضایت داشته و در پی حفظ این شرایط مطلوب باشند. اما نگاهی گذرا به نظام تحزب در ایران حاکی از این است که این حوزه در خور توجه بیشتری است که متأسفانه مغفول مانده است.

جدول ۸. تفکیک قوانین با موضوع سیاست داخلی

موضوع	تعداد قوانین	درصد	طرح	لایحه
تقسیمات کشوری و حوزه‌های انتخابیه	۸	۴۷	۶	۲
شوراهای اسلامی شهر و روستا	۸	۴۷	۳	۵
احزاب و تشکل‌ها	۱	۶	۱	-
جمع	۱۷	۱۰۰	۱۰	۷

جدول ۹. فهرست قوانین مرتبط با موضوع تقسیمات کشوری و حوزه‌های انتخابیه

ردیف	عنوان قانون	نوع پیشنهاد	تاریخ تصویب
۱	قانون تهیه و تنظیم لایحه تقسیمات کشوری	طرح	۱۳۶۰/۸/۶
۲	قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری	لایحه	۱۳۶۲/۴/۱۹
۳	قانون تعیین محدوده حوزه‌های انتخاباتی مجلس شورای اسلامی	لایحه	۱۳۶۶/۲/۳
۴	قانون میزان تأثیر تقسیمات کشوری در محدوده حوزه‌های انتخاباتی	طرح	۱۳۷۰/۱۰/۱۷
۵	قانون اصلاح جدول حوزه‌های انتخابیه	طرح	۱۳۷۴/۹/۲۶
۶	قانون اصلاح جدول حوزه‌های انتخابیه مجلس شورای اسلامی و تعداد نمایندگی آنها	طرح	۱۳۷۸/۸/۱۹
۷	قانون تغییر حوزه انتخابیه داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی	طرح	۱۳۸۲/۱۱/۱۴
۸	قانون تعاریف محدوده حریم شهر، روستا و شهرک و نحوه تعیین آنها	طرح	۱۳۸۴/۱۰/۲۸

جدول ۱۰. فهرست قوانین مرتبط با موضوع شوراهای اسلامی شهر و روستا

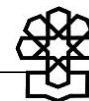
ردیف	عنوان قانون	نوع پیشنهاد	تاریخ تصویب
۱	قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری	طرح	۱۳۶۱/۱۰/۵
۲	قانون اجازه تنظیم و تصویب بودجه سالیانه بعضی از شهرداری‌های مناطق جنگی بدون رعایت حدنصاب مقرر در ماده (۶۸) قانون شهرداری‌ها	لایحه	۱۳۶۱/۱۱/۲۷
۳	قانون انحلال صندوق مشترک شهرداری‌ها	لایحه	۱۳۶۲/۸/۱۷
۴	قانون اصلاح مواد (۱) و (۳۳) آیین‌نامه معاملات شهرداری تهران	لایحه	۱۳۶۲/۸/۲۴
۵	قانون تطبیق سقف معاملات شهرداری‌های کشور و شهرداری تهران با نصاب‌های مذکور در قانون اصلاح بندهای «الف»، «ب» و «ج» ماده (۸۰) و ماده (۸۶) قانون محاسبات عمومی کشور - مصوب ۱۳۷۳ - و تغییرات بعدی آن	لایحه	۱۳۷۶/۳/۲۱
۶	قانون تأسیس دهیاری‌های خودکفا در روستاهای کشور	طرح	۷۷/۴/۱۷
۷	قانون اصلاح قانون شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵	طرح	؟؟
۸	قانون اصلاح موادی از قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخابات شهرداران مصوب ۱۳۷۵ و اصلاحات بعدی	لایحه	

جدول ۱۱. فهرست قوانین مرتبط با موضوع احزاب و تشکله‌ها

ردیف	عنوان قانون	نوع پیشنهاد	تاریخ تصویب
۱	قانون فعالیت احزاب، جمعیت‌ها، انجمن‌های سیاسی صنفی و انجمن‌های اسلامی	طرح	۶۰/۴/۱۸

۲-۳. حوزه سیاست خارجی

در بررسی موضوعی قوانین مرتبط با حوزه سیاست خارجی، موضوعات به چند دسته کلی تقسیم می‌شود. این موضوعات عبارتند از: تعیین سطح روابط با کشورهای دیگر و به‌ویژه با دولت‌های غربی، حمایت از ملت مظلوم فلسطین، روابط با سوریه، وظایف و صلاحیت‌های وزارت امور خارجه از جمله در بخش کنسولی و دیپلماتیک و نهایتاً موضوعات بین‌المللی و منطقه‌ای. در این میان تعیین سطح روابط با کشورهای دیگر بجز مواردی از قبیل معاهدات اساسی و اصول روابط با برخی کشورها نظیر روسیه، اوکراین، ونزوئلا، آذربایجان و ... که عمدتاً لوابیحی بوده که بین سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۴ تصویب شده است، شامل طرح‌هایی مربوط به کاهش یا قطع روابط سیاسی با دولت‌های غربی، آمریکا و انگلیس،

افشای نقض حقوق بشر توسط این کشورها و حتی تعیین محدودیت‌هایی برای ورود و خروج اتباع این کشورها به ایران بوده است.

جدول ۱۲. تفکیک قوانین با موضوع سیاست خارجی

موضوع	تعداد قوانین	درصد	طرح	لایحه
تعیین سطح روابط با کشورهای دیگر و به‌ویژه با دولت‌های غربی	۱۲	۳۰/۸	۷	۵
حمایت از ملت فلسطین	۶	۱۵/۴	۵	۱
مبادلات با سوریه	۶	۱۵/۴	-	۶
وظایف وزارت امور خارجه و موارد کنسولی و دیپلماتیک	۹	۲۳	۱	۸
موضوعات بین‌المللی و منطقه‌ای	۶	۱۵/۴	-	۶
جمع	۳۹	۱۰۰	۱۳	۲۶

جدول ۱۳. فهرست قوانین مرتبط با موضوع تعیین سطح روابط با کشورهای دیگر و به‌ویژه با دولت‌های غربی

ردیف	عنوان قانون	نوع پیشنهاد	تاریخ تصویب
۱	قانون اعلان روز ۱۳ آبان به‌عنوان روز ملی مبارزه با استکبار جهانی	طرح / دوفوریتی	۱۳۶۷/۸/۸
۲	قانون قطع روابط کامل سیاسی و دیپلماتیک با دولت انگلستان	طرح / دوفوریتی	۱۳۶۷/۱۲/۹
۳	قانون تشدید مقابله با اقدامات تروریستی دولت آمریکا	طرح / دوفوریتی	۱۳۶۸/۸/۱۰
۴	قانون معاهده اساس روابط متقابل و اصول همکاری بین جمهوری اسلامی ایران و فدراسیون روسیه	لایحه / یک شوری	۱۳۸۰/۱۰/۱۶
۵	معاهده اساس روابط متقابل و اصول همکاری‌های جمهوری اسلامی ایران و اوکراین	لایحه / یک شوری	۱۳۸۲/۷/۸
۶	قانون قرارداد جامع همکاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری بولیواری ونزوئلا	لایحه / یک شوری	۱۳۸۴/۱/۳۰
۷	قانون معاهده اصول مناسبات دوستانه و همکاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری آذربایجان	لایحه / یک شوری	۱۳۸۴/۱/۳۱
۸	قانون لزوم بازرسی و انگشت‌نگاری از اتباع آمریکایی در مبادی ورودی کشور	طرح / یک فوریتی	۱۳۸۵/۸/۲۸
۹	قانون معاهده اساس روابط متقابل و اصول همکاری‌های جمهوری اسلامی ایران و جمهوری بلاروس	لایحه / یک شوری	۱۳۸۶/۲/۳۰

ردیف	عنوان قانون	نوع پیشنهاد	تاریخ تصویب
۱۰	قانون الزام دولت به پیگیری و استیفای حقوق اتباع و دیپلمات‌های ایرانی آسیب‌دیده از اقدامات دولت‌های خارجی به‌ویژه دولت اشغالگر آمریکا	طرح / یک فوریتی	۱۳۸۹/۳/۲۶
۱۱	قانون کاهش روابط با انگلیس	طرح / دو فوریتی	۱۳۹۰/۹/۶
۱۲	قانون افشای نقض حقوق بشر توسط آمریکا و انگلیس در جهان امروز	طرح / یک فوریتی	۱۳۹۱/۲/۳

جدول ۱۴. فهرست قوانین مرتبط با موضوع حمایت از ملت فلسطین

ردیف	عنوان قانون	نوع پیشنهاد	تاریخ تصویب
۱	قانون حمایت از انقلاب اسلامی مردم فلسطین	طرح / دو فوریتی	۱۳۶۹/۲/۱۹
۲	قانون تصویب قانون واحده اسلامی در مورد تحریم اسرائیل	لایحه / یک شوری	۱۳۷۱/۶/۲۹
۳	قانون الزام دولت به حمایت همه‌جانبه از مردم مظلوم فلسطین	طرح / دو فوریتی	۱۳۸۷/۱۰/۱۱
۴	قانون اعلام روز ۲۹ دی‌ماه به‌عنوان روز غزه نماد مقاومت فلسطین	طرح / یک فوریتی	۱۳۸۸/۸/۲۶
۵	قانون اصلاح قانون حمایت از انقلاب اسلامی مردم فلسطین	طرح / دو فوریتی	۱۳۸۹/۳/۱۹
۶	قانون تشدید مجازات مترددین به فلسطین اشغالی و اصلاح ماده (۳۶) قانون گذرنامه	طرح / یک فوریتی	۱۳۹۰/۸/۲۳

جدول ۱۵. فهرست قوانین مرتبط با موضوع مبادلات با سوریه

ردیف	عنوان قانون	نوع پیشنهاد	تاریخ تصویب
۱	قانون مبادلات کالا بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عربی سوریه برای سال‌های ۱۹۸۲ تا ۱۹۹۱ (به‌مدت ده سال)	لایحه / یک شوری	۱۳۶۱/۱۱/۱۷
۲	قانون راجع به فروش و تحویل نفت مجانی به دولت سوریه و اجازه تقسیط دیون آن دولت به جمهوری اسلامی ایران	لایحه / دو فوریتی	۱۳۶۳/۳/۲
۳	قانون فروش و تحویل نفت مجانی به دولت جمهوری سوریه	لایحه / یک شوری	۱۳۶۴/۵/۱۵
۴	قانون تحویل یک میلیون تن نفت مجانی به دولت سوریه	لایحه / دو فوریتی	۱۳۶۵/۹/۲۰
۵	قانون موافقتنامه تسویه حساب بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عربی سوریه	لایحه / یک شوری	۱۳۷۸/۹/۲۸
۶	قانون چگونگی اعطای تسهیلات صادراتی از محل ارز موضوع موافقتنامه تسویه حساب بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عربی سوریه	لایحه / دو شوری	۱۳۸۲/۸/۴

جدول ۱۶. فهرست قوانین مرتبط با موضوع وظایف وزارت امور خارجه
و موارد کنسولی و دیپلماتیک

ردیف	عنوان قانون	نوع پیشنهاد	تاریخ تصویب
۱	قانون استفاده از خدمات اشخاص حقیقی و حقوقی ایرانی و یا خارجی به منظور استیفای حقوق ملت ایران در دعاوی ایران علیه خارجیان و بالعکس	لایحه / دو فوریتی	۱۳۶۰/۹/۲۲
۲	قانون راجع به اجازه ورود اتومبیل‌های نمایندگی‌های سیاسی و کنسولی مقیم ایران و اعضای رسمی آنها	لایحه / دوشوری	۱۳۶۲/۳/۲۶
۳	قانون الحاق یک تبصره به بند «۳» لایحه قانونی محمولات سیاسی و لوازم شخصی متعلق به نمایندگان سیاسی ایرانی و خارجی	لایحه / دوشوری	۱۳۶۳/۱۱/۲۸
۴	قانون انتشار اسناد طبقه‌بندی شده وزارت امور خارجه	لایحه / دوشوری	۱۳۶۳/۱۱/۲۸
۵	قانون وظایف وزارت امور خارجه	لایحه / دوشوری	۱۳۶۴/۱/۲۰
۶	قانون تمدید مأموریت ثابت مأموران امور خارجه در خارج از کشور	لایحه / دوشوری	۱۳۶۴/۹/۱۴
۷	قانون لغو محدودیت‌های مربوط به واگذاری اتومبیل‌های سیاسی و کنسولی مقیم ایران قبل از گذشت ۱۰ سال	لایحه / دوشوری	۱۳۷۲/۳/۱۰
۸	قانون نظارت بر مسافرت‌های خارجی کارکنان دولت	طرح / دوشوری	۱۳۷۳/۶/۲۰
۹	قانون اصلاح تبصره «۱» ماده (۵۷) قانون مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه مصوب ۱۳۵۲/۳/۷	لایحه / دوشوری	۱۳۷۴/۱/۲۹

جدول ۱۷. فهرست قوانین مرتبط با موضوعات بین‌المللی و منطقه‌ای

ردیف	عنوان قانون	نوع پیشنهاد	تاریخ تصویب
۱	قانون ادامه عضویت برخی از سازمان‌های دولتی در مجامع بین‌المللی	لایحه / دو شوری	۱۳۶۲/۱۰/۱۵
۲	قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمان‌های بین‌المللی جهانی	لایحه / یک شوری	۱۳۶۷/۴/۲۸
۳	قانون مناطق دریایی جمهوری اسلامی ایران در خلیج فارس و دریای عمان	لایحه / دوشوری	۱۳۷۲/۲/۱۲
۴	قانون موافقتنامه تسهیل صدور روادید برای بازرگانان کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی (اگو)	لایحه / یک شوری	۱۳۷۵/۹/۱۴

ردیف	عنوان قانون	نوع پیشنهاد	تاریخ تصویب
۵	قانون موافقتنامه تأسیس مرکز جنوب	لایحه / یک شوری	۱۳۷۶/۲/۱۴
۶	قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی علیه گروگانگیری	لایحه / یک شوری	۱۳۸۵/۳/۳

۲-۴. حوزه پارلمانی

قوانین مرتبط با حوزه پارلمانی در سه حوزه ساختار سازمانی، دیپلماسی پارلمانی و نظارت پارلمانی تقسیم می‌شود که هر کدام به ترتیب در جداول زیر شرح داده شده‌اند.

جدول ۱۸. تفکیک قوانین با موضوع پارلمانی

موضوع	تعداد قوانین	درصد	طرح	لایحه
ساختار سازمانی	۴	۴۴/۴	۴	-
دیپلماسی پارلمانی	۳	۳۳/۳	۳	-
نظارت پارلمانی	۲	۲۲/۳	۲	-
جمع	۹	۱۰۰	۹	-

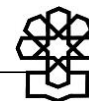
جدول ۱۹. فهرست قوانین مرتبط با موضوع ساختار سازمانی

ردیف	عنوان قانون	نوع پیشنهاد	تاریخ تصویب
۱	قانون تعیین نام مجلس	طرح	۱۳۵۹/۴/۳۱
۲	قانون استخدامی کارکنان مجلس شورای اسلامی	طرح	۱۳۷۲/۹/۳
۳	قانون نظام مالی مجلس شورای اسلامی	طرح	۱۳۷۲/۹/۱۷
۴	قانون شرح وظایف مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی	طرح	۱۳۷۴/۴/۲۶

جدول ۲۰. فهرست قوانین مرتبط با موضوع دیپلماسی پارلمانی

ردیف	عنوان قانون	نوع پیشنهاد	تاریخ تصویب
۱	قانون اساسنامه گروه پارلمانی جمهوری اسلامی ایران عضو اتحادیه بین المجالس	طرح	۱۳۶۲/۴/۲۰
۲	قانون عضویت مجلس شورای اسلامی در اتحادیه بین المجالس	طرح	۱۳۶۹/۹/۲۸
۳	قانون عضویت مجلس شورای اسلامی در اتحادیه پارلمانی کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی	طرح	۱۳۸۱/۱/۲۴

جدول ۲۱. فهرست قوانین مرتبط با موضوع نظارت پارلمانی

ردیف	عنوان قانون	نوع پیشنهاد	تاریخ تصویب
۱	قانون نحوه نظارت مجلس شورای اسلامی بر انعقاد قرارداد دستگاه‌های اجرایی	طرح	۱۳۸۱/۸/۱۲
۲	قانون نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان	طرح	۱۳۹۱/۱/۳۰

۵-۲. حوزه حقوقی

در بررسی موضوعی قوانین مرتبط با حوزه حقوقی، موضوعات به چند دسته کلی تقسیم می‌شود. این موضوعات عبارتند از: ساختار نهاد و تشکیلات مربوط به قوه قضائیه و مقننه؛ موضوعات انتخاباتی نهادهای مقرر در قانون اساسی؛ مباحث مربوط به حقوق اشخاص و اموال؛ تعیین جرائم و مجازات‌ها.

جدول ۲۲. تفکیک قوانین با موضوع حقوقی - قضایی

موضوع	تعداد قوانین	درصد	طرح	لایحه
ساختار نهادها و تشکیلات مربوط به قوه قضائیه و مقننه	۲۸	۳۶	۱۰	۱۸
موضوعات انتخاباتی نهادهای مقرر در قانون اساسی	۹	۱۱	۲	۷
مباحث مربوط به حقوق اشخاص و اموال	۱۸	۲۳	۸	۱۰
تعیین جرائم و مجازات‌ها	۲۴	۳۰	۶	۱۸
جمع	۷۹	۱۰۰	۲۶	۵۳

جدول ۲۳. فهرست قوانین مرتبط با موضوع ساختار نهاد و تشکیلات مربوط به قوه قضائیه و مقننه

ردیف	عنوان قانون	نوع پیشنهاد	تاریخ تصویب
۲	قانون نحوه تصویب آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی	طرح	۱۳۵۹/۱۲/۳
۳	قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور	لایحه	۱۳۶۰/۷/۱۹
۴	قانون تأسیس دبیرخانه شورای نگهبان	طرح	۱۳۶۰/۱۱/۴
۵	قانون دیوان عدالت اداری	لایحه	۱۳۶۰/۱۱/۴
۶	قانون دیوان محاسبات کشور	طرح	۱۳۶۱/۱۱/۸
۷	قانون شرایط انتخاب قضات دادگستری	لایحه	۱۳۶۱/۲/۱۴
۸	قانون حدود صلاحیت دادرها و دادگاه‌های انقلاب	طرح	۱۳۶۲/۲/۱۱
۹	قانون هیئت‌های رسیدگی به تخلفات اداری	لایحه	۱۳۶۲/۱۲/۹
۱۰	قانون تشکیل دادگاه‌های حقوقی ۱ و ۲	لایحه	۱۳۶۴/۹/۳
۱۱	قانون نحوه اجرای اصل نودم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	طرح	۱۳۶۵/۸/۲۵
۱۲	قانون تشکیل دادگاه‌های سیار	لایحه	۱۳۶۶/۶/۱
۱۳	قانون مسئولیت قوه قضائیه	لایحه	۱۳۶۶/۷/۲۶
۱۴	قانون اطلاع مجلس شورای اسلامی از مصوبات هیئت وزیران	طرح	۱۳۶۶/۸/۲۶
۱۵	قانون اختیارات و وظایف رئیس قوه قضائیه	لایحه	۱۳۷۱/۱۲/۱۴

ردیف	عنوان قانون	نوع پیشنهاد	تاریخ تصویب
۱۶	قانون تجدیدنظر آرای دادگاه‌ها	لایحه	۱۳۷۲/۵/۱۷
۱۸	قانون تشکیل سازمان پزشکی قانونی کشور	لایحه	۱۳۷۲/۴/۲۷
۱۹	قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب	لایحه	۱۳۷۳/۴/۱۵
۲۰	قانون رسیدگی به صلاحیت قضات	طرح	۱۳۷۶/۲/۱۷
۲۱	قانون کیفیت اخذ پروانه وکالت دادگستری	لایحه	۱۳۷۶/۱/۱۷
۲۲	قانون تشکیلات شورای نگهبان	لایحه	۱۳۷۷/۸/۱۰
۲۳	قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور کیفری	لایحه	۱۳۷۸/۶/۲۸
۲۴	قانون وظایف و اختیارات رئیس قوه قضائیه	طرح	۱۳۷۸/۱۲/۸
۲۵	قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی	طرح	۱۳۷۸/۷/۱۸
۲۶	قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی	لایحه	۱۳۷۹/۱/۲۱
۲۷	قانون کارشناسان رسمی دادگستری	لایحه	۱۳۸۱/۱/۱۸
۲۸	قانون دیوان عدالت اداری	لایحه	۱۳۸۵/۳/۹
۲۹	قانون شوراهای حل اختلاف	لایحه	۱۳۸۷/۴/۱۸
۳۰	قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور	طرح	۱۳۸۹/۳/۲۵

جدول ۲۴. فهرست قوانین مرتبط با موضوعات انتخاباتی نهادهای مقرر در قانون اساسی

ردیف	عنوان قانون	نوع پیشنهاد	تاریخ تصویب
۱	قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس شورای اسلامی	طرح	۱۳۵۹/۷/۳
۲	قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات ریاست جمهوری	لایحه	۱۳۶۰/۴/۱۰
۳	قانون انتخاب رئیس‌جمهور کشور جمهوری اسلامی ایران	لایحه	۱۳۶۰/۴/۱۳
۴	قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی	لایحه	۱۳۶۲/۱۲/۹
۵	قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران	لایحه	۱۳۶۴/۴/۴
۶	قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران	لایحه	۱۳۶۴/۴/۵
۷	قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس شورای اسلامی	لایحه	۱۳۶۵/۵/۹
۸	قانون همه‌پرسی در جمهوری اسلامی ایران	لایحه	۱۳۶۰/۶/۴
۹	قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی	طرح	۱۳۷۸/۹/۷

جدول ۲۵. فهرست قوانین مرتبط با مباحث مربوط به حقوق اشخاص و اموال

ردیف	عنوان قانون	نوع پیشنهاد	تاریخ تصویب
۱	قانون اراضی شهری	طرح	۱۳۶۰/۱۲/۲۷
۲	قانون روابط موجر و مستأجر	طرح	۱۳۶۱/۲/۱۳
۳	قانون نحوه پرداخت محکوم به دولت و عدم تأمین و توقیف اموال دولتی	لایحه	۱۳۶۵/۸/۱۵
۴	قانون زمین شهری	لایحه	۱۳۶۶/۶/۲۲
۵	قانون فهرست نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی	لایحه	۱۳۷۳/۴/۱۹
۶	قانون روابط موجر و مستأجر	لایحه	۱۳۷۶/۵/۲۶
۷	قانون داوری تجاری بین‌المللی	لایحه	۱۳۷۶/۶/۲۶
۸	قانون حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم‌افزارهای رایانه‌ای	لایحه	۱۳۷۹/۱۰/۴
۹	قانون حمایت از کودکان و نوجوانان	طرح	۱۳۸۱/۹/۲۵
۱۰	قانون احترام به آزادی‌های مشروع و حفظ حقوق شهروندی	طرح	۱۳۸۲/۲/۱۵
۱۱	قانون نحوه اهدای جنین به زوجین نابارور	طرح	۱۳۸۲/۴/۲۹
۱۲	قانون تجارت الکترونیکی	طرح	۱۳۸۲/۱۰/۱۷
۱۳	قانون نظام صنفی کشور	لایحه	۱۳۸۲/۱۲/۲۴
۱۴	قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان خودرو	طرح	۱۳۸۶/۳/۲۳
۱۵	قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری به مدت پنج سال	لایحه	۱۳۸۶/۸/۷
۱۶	قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات	لایحه	۱۳۸۷/۱۱/۶
۱۷	قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان	لایحه	۱۳۸۸/۷/۱۵
۱۸	قانون پیش‌فروش ساختمان	لایحه	۱۳۸۹/۱۰/۱۲

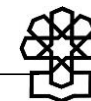
جدول ۲۶. فهرست قوانین مرتبط با تعیین جرائم و مجازات‌ها

ردیف	عنوان قانون	نوع پیشنهاد	تاریخ تصویب
۱	قانون حدود و قصاص و مقررات آن	لایحه	۱۳۶۱/۷/۲۰
۲	قانون راجع به مجازات اسلامی (فصل اول)	لایحه	۱۳۶۱/۷/۲۱
۳	قانون راجع به مجازات اسلامی (فصل سوم-دیات)	لایحه	۱۳۶۱/۹/۲۴
۴	قانون مجازات اسلامی (مبحث چهارم در تعزیرات)	لایحه	۱۳۶۲/۵/۱۸
۵	قانون دادرسی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	لایحه	۱۳۶۴/۲/۲۲
۶	قانون رسیدگی به تخلفات اداری	لایحه	۱۳۶۵/۱۲/۲۵
۷	قانون تعریف محکومیت‌های مؤثر در قوانین جزایی	لایحه	۱۳۶۶/۷/۲۶
۸	قانون تشدید مجازات محتکران و گرانفروشان	طرح	۱۳۶۷/۱/۲۳
۹	قانون مجازات عاملین متخلف در امر حمل‌ونقل کالا	لایحه	۱۳۶۷/۱/۲۳
۱۰	قانون مجازات اخلاگران در نظام اقتصادی کشور	طرح	۱۳۶۹/۹/۱۹
۱۱	قانون رسیدگی به تخلفات اداری	لایحه	۱۳۷۱/۴/۹
۱۲	قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	لایحه	۱۳۷۱/۵/۱۸
۱۳	قانون رسیدگی به تخلفات اداری	لایحه	۱۳۷۲/۸/۷
۱۴	قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل	طرح	۱۳۷۳/۱۰/۱۱
۱۵	قانون ممنوعیت دریافت به‌کارگیری تجهیزات دریافت از ماهواره	طرح	۱۳۷۳/۱۱/۲۳
۱۶	قانون مجازات اسلامی (بخش تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده)	لایحه	۱۳۷۵/۳/۲

ردیف	عنوان قانون	نوع پیشنهاد	تاریخ تصویب
۱۷	قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح	لایحه	۱۳۸۲/۱۰/۹
۱۸	قانون هیئت منصفه	لایحه	۱۳۸۲/۱۲/۲۴
۱۹	قانون مبارزه با قاچاق انسان	لایحه	۱۳۸۳/۴/۲۸
۲۰	قانون مبارزه با پولشویی	لایحه	۱۳۸۶/۱۱/۲
۲۱	قانون جرائم رایانه‌ای	لایحه	۱۳۸۸/۳/۵
۲۲	قانون مجازات استفاده غیرمجاز از عناوین علمی	طرح	۱۳۸۸/۱۲/۱۶
۲۳	قانون رسیدگی به تخلفات رانندگی	لایحه	۱۳۸۹/۱۲/۸
۲۴	قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز	لایحه	۱۳۹۰/۶/۷

۳. طبقه‌بندی موضوعی قوانین مهم سیاسی حقوقی در هر دولت

- بیشترین حجم قانونگذاری در حوزه‌های مختلف امنیتی، سیاست داخلی، خارجی و حقوقی-قضایی (ساختار نهادها و تشکیلات مربوط به قوه قضائیه و مقننه، موضوعات انتخاباتی نهادهای مقرر در قانون اساسی و تعیین جرائم و مجازات‌ها) در دولت موسوی صورت گرفته است.
- در حوزه هسته‌ای، مرزی و تروریسم بیشترین قانونگذاری مربوط به دولت احمدی نژاد است.
- بیشترین تعداد قوانین سیاسی-حقوقی تصویب شده در دوران دولت موسوی با ۳۳/۷ درصد کل قوانین مهم صورت گرفته است و بعد از آن به ترتیب دولت‌های هاشمی رفسنجانی (۲۱/۲ درصد)، احمدی نژاد (۲۰/۶ درصد)، خاتمی (۱۹/۶ درصد)، شهید رجایی (۲/۲ درصد)، شهید باهنر (۱/۶ درصد) و شورای موقت (۱/۰۸ درصد) قرار دارد.

جدول ۲۷. طبقه‌بندی موضوعی قوانین مهم سیاسی - حقوقی در هر دولت

دولت‌ها							موضوع		ردیف
دولت‌ها							امنیتی دفاعی		
احمدی نژاد	خاتمی	هاشمی	موسوی	باهنر	شورای موقت	رجایی	تعداد	عنوان	
۳	۳	۵	۴	۱	-	۲	۱۸	تشکیلات و ساماندهی نهادهای امنیتی و دفاعی	۱
۳	۱	-	-	-	-	-	۴	هسته‌ای	۲
۳	-	۱	۲	-	-	-	۶	مرزی و تروریسم	۳
۲	۱	۲	۳	-	-	-	۸	نیروهای مسلح و راهنمایی و رانندگی	۴
-	-	۱	۳	-	-	-	۴	خدمت وظیفه عمومی	۵
۱۱	۵	۹	۱۲	۱	-	۲	۴۰	جمع	
دولت‌ها							سیاست داخلی		ردیف
دولت‌ها							عنوان		
احمدی نژاد	خاتمی	هاشمی	موسوی	باهنر	شورای موقت	رجایی	تعداد	عنوان	
۱	۲	۲	۳	-	-	-	۸	تقسیمات کشوری و حوزه‌های انتخابیه	۱
۲	۱	۱	۴	-	-	-	۸	شوراهای اسلامی شهر و روستا	۲
-	-	-	-	-	۱	-	۱	احزاب و تشکل‌ها	۳
۳	۳	۳	۷	-	۱	-	۱۷	جمع	
دولت‌ها							سیاست خارجی		ردیف
دولت‌ها							عنوان		
احمدی نژاد	خاتمی	هاشمی	موسوی	باهنر	شورای موقت	رجایی	تعداد	عنوان	
۵	۴	-	۳	-	-	-	۱۲	تعیین سطح روابط با کشورهای دیگر و به‌ویژه با دولت‌های غربی	۱
۴	-	۲	-	-	-	-	۶	حمایت از ملت فلسطین	۲
-	۲	-	۴	-	-	-	۶	مبادلات با سوریه	۳

۴	وظایف وزارت امور خارجه و موارد کنسولی و دیپلماتیک	۹	-	-	-	-	۳	-	-
۵	موضوعات بین‌المللی و منطقه‌ای	۶	-	-	-	-	۳	-	۱
	جمع	۳۹	-	-	-	-	۸	۶	۹
دولت‌ها		دولت‌ها							
ردیف	عنوان	تعداد	رجایی	شورای موقت	باهنر	موسوی	هاشمی	خاتمی	احمدی نژاد
۱	ساختار پارلمانی	۴	۱				۳		
۲	دیپلماسی پارلمانی	۳				۱	۱	۱	
۳	نظارت پارلمانی	۲						۱	۱
	جمع	۹	۱			۱	۴	۲	۱
حقوقی - قضایی		دولت‌ها							
ردیف	عنوان	تعداد	رجایی	شورای موقت	باهنر	موسوی	هاشمی	خاتمی	احمدی نژاد
	ساختار نهادها و تشکیلات مربوط به قوه قضائیه	۲۸		۱	-	۱۱	۷	۶	۳
	موضوعات انتخاباتی نهادهای مقرر در قانون اساسی	۹	۱	-	۲	۴	۱	۱	-
	مباحث مربوط به حقوق اشخاص و اموال	۱۸	-	-	-	۵	۲	۸	۶
	تعیین جرائم و مجازات‌ها	۲۴	-	-	-	۸	۵	۳	۵
	جمع	۷۹	۱	۱	۲	۲۸	۱۵	۱۸	۱۴

۴. فهرست مهمترین قوانین سیاسی - حقوقی در دوره‌های مختلف مجلس شورای اسلامی

۴-۱. حوزه امنیتی - دفاعی

دوره اول مجلس شورای اسلامی مصادف با برهه زمانی اوایل انقلاب و با توجه به آن، اکثر قوانین مهم امنیتی - دفاعی این دوره مرتبط با اقدامات حکومت جمهوری اسلامی ایران برای سازماندهی نهادهای امنیتی و دفاعی و یا ایجاد آنها متناسب با نوع نظام و ملت بوده است. از طرف دیگر حمله عراق به ایران در شهریورماه ۱۳۵۹ موجب شده تا اکثر دیگر قوانین این دوره مرتبط با جنگ باشد.

جدول ۲۸. فهرست قوانین مهم امنیتی - دفاعی دوره اول قانونگذاری (۷ خردادماه ۱۳۵۹ تا ۶ خردادماه ۱۳۶۳)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون ادغام سازمان بسیج ملی (مستضعفین) در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی	دو شوری / طرح	مشترک امور داخلی - امور دفاعی	۱۳۵۹/۱۰/۲۸
۲	قانون بنیاد امور جنگزدگان	یک فوریتی/طرح	شوراها و امور داخلی	۱۳۶۰/۰۳/۱۴
۳	قانون تشکیل گروه صنایع وزارت دفاع ملی (اصل ۸۵)	اصل ۸۵ / لایحه	امور دفاعی	۱۳۶۰/۷/۵
۴	اساسنامه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی	دو شوری / طرح	امور دفاعی	۱۳۶۱/۲/۱۴
۵	قانون حفظ و تثبیت کناره و بستر رودخانه‌های مرزی	دو شوری / لایحه	شوراها و امور داخلی	۱۳۶۲/۵/۱۸
۶	قانون تأسیس وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی ایران	دو شوری / طرح	ویژه اطلاعات	۱۳۶۲/۰۵/۲۷
۷	قانون راجع به تعیین وظایف و تشکیلات شورای امنیت کشور	دو شوری / لایحه	شوراها و امور داخلی	۱۳۶۲/۶/۸

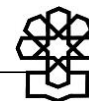
با توجه به مشابهت فضایی و زمانی حاکم بر این دوره با دوره اول مجلس شورای اسلامی، دوره دوم نیز از نظر تصویب قوانین امنیتی - دفاعی همانند دوره اول عمل کرده است.

جدول ۲۹. فهرست قوانین مهم امنیتی - دفاعی دوره دوم قانونگذاری
(۷ خردادماه ۱۳۶۳ تا ۶ خردادماه ۱۳۶۷)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون خدمت وظیفه عمومی	دو شوری / طرح	دفاع	۱۳۶۳/۷/۲۹
۲	قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران	دو شوری / طرح	دفاع	۱۳۶۶/۷/۷
۳	قانون نحوه رسیدگی به دعاوی مربوط به غنائم جنگی	دو شوری / لایحه	قضایی و حقوقی	۱۳۶۶/۱۰/۲۲
۴	قانون حذف اختیارات شاه معدوم در قوانین و مقررات مربوط به نیروهای مسلح	لایحه/ دو شوری	دفاع	۱۳۶۴/۰۲/۱۹
۵	قانون معافیت یک نفر از فرزندان خانواده‌های شهدا، معلولین، اسرا، مفقودالانرها از خدمت وظیفه عمومی	طرح(دو شوری)	خاص	
۶	قانون استفاده از نظر افسران راهنمایی در تصادفات	لایحه/ دو شوری	قضائی و حقوقی	
۷	قانون وضع خدمتی داوطلبان غیرنظامی که در مناطق عملیاتی با نیروهای مسلح همکاری می‌نمایند	لایحه/ دو شوری	دفاع	

اتمام جنگ تحمیلی در این دوره باعث شد تا قوانین حاکم بر آن نیز مرتبط با فضای ایجاد شده جدید باشند. به طوری که اکثر قوانین این دوره در رابطه با جانبازان، آزادگان و .. بوده است و از طرف دیگر مجلس شورای اسلامی برای کاهش چالش‌ها و تهدیدات مرزی قوانینی را برای ارتقای امنیت مرزی به تصویب رساندند. در کنار این قوانین باید به قانون تأسیس وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران اشاره کرد که گامی جهت ارتقای اوضاع امنیتی و دفاعی کشور بوده است.

جدول ۳۰. فهرست قوانین مهم امنیتی - دفاعی دوره سوم قانونگذاری
(۷ خردادماه ۱۳۶۷ تا ۶ خردادماه ۱۳۷۱)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون مجازات عبوردهندگان اشخاص غیرمجاز از مرزهای کشور و اصلاح بعضی از مواد قانون گذرنامه و قانون ورود و اقامت اتباع خارجه در ایران	دوشوری / لایحه	قضایی و حقوقی	۱۳۶۷/۷/۱۴
۲	قانون تشکیل وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	دوشوری / طرح	دفاع	۱۳۶۸/۵/۲۸
۳	قانون نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران	یک فوریتی / لایحه	امور دفاعی شوراها و امور داخلی	۱۳۶۹/۴/۲۷
۴	قانون تشدید مقابله با اقدامات تروریستی دولت آمریکا	طرح / دو فوریتی	-	۱۳۶۸/۸/۱۰

در این دوره با توجه به حاکم گشتن ثبات بعد از جنگ تحمیلی قوانینی در زمینه نیروی انسانی و استخدامی نهادهای امنیتی به تصویب رسیده و همچنین به وزارت دفاع اجازه تشکیل شرکت‌های عمرانی و خدمات فنی داده شد. از طرف دیگر با توجه به نقش بسیار مهم بسیج در هشت سال دفاع مقدس، در این دوره با تصویب قانون بسیج دانش‌آموزی سعی بر آن شد تا با گسترش چنین نیرویی، نظام جمهوری اسلامی ایران را بیمه کنند.

جدول ۳۱. فهرست قوانین مهم امنیتی - دفاعی دوره چهارم قانونگذاری
(۷ خردادماه ۱۳۷۱ تا ۶ خردادماه ۱۳۷۵)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون حمایت قضایی از بسیج	دوشوری / طرح	مشترک امور دفاعی و امور قضایی و حقوقی	۱۳۷۱/۱۰/۱
۲	قانون اجازه تشکیل شرکت‌های عمرانی و خدمات فنی به وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح	دوشوری / لایحه	امور دفاعی	۱۳۷۳/۷/۶
۳	قانون به‌کارگیری سلاح توسط مأمورین نیروهای مسلح در موارد ضروری	دوشوری / لایحه	شوراها و امور داخلی کشور	۱۳۷۳/۱۰/۱۸
۴	قانون تشکیل و توسعه بسیج دانش‌آموزی	یک فوریتی / طرح	امور دفاعی	۱۳۷۵/۲/۹
۵	قانون اساسنامه سازمان تأمین خدماتی درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	لایحه / دو شوری	امور دفاعی	۱۳۷۲/۱۰/۲۹

در دوره پنجم قوانینی در زمینه خدمت وظیفه عمومی، بسیج دانشجویی و راهنمایی و رانندگی و سربازان وظیفه رسید.

جدول ۳۲. فهرست قوانین مهم امنیتی - دفاعی دوره پنجم قانونگذاری
(۷ خردادماه ۱۳۷۵ تا ۶ خردادماه ۱۳۷۹)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون استفاده اجباری از کمربند و کلاه ایمنی	دو شوری / لایحه	شوراها و امور داخلی کشور	۱۳۷۶/۱۱/۲۶
۲	قانون سرباز قهرمان	دو شوری / طرح	شوراها و امور داخلی کشور	۱۳۷۶/۱۲/۱۳
۳	قانون احتساب قسمتی از خدمت اعضای بسیج نیروی مقاومت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به عنوان خدمت دوره ضرورت	طرح / یک فوریتی	شوراها و امور داخلی کشور	۱۳۷۸/۱۲/۳
۴	قانون تشکیل، تقویت و توسعه بسیج دانشجویی	طرح / دو شوری	خاص	۱۳۷۷/۹/۲۵

در دوره ششم قوانین مهم زیادی در حوزه دفاعی و امنیتی به تصویب نرسید، اما از جمله مهمترین قوانین آن می توان به قانون تشکیل سازمان صنایع هوایی نیروهای مسلح اشاره کرد.

جدول ۳۳. فهرست قوانین مهم امنیتی - دفاعی دوره ششم قانونگذاری
(۷ خردادماه ۱۳۷۹ تا ۶ خردادماه ۱۳۸۳)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون انتقال زندان‌ها و مراکز اقدامات تأمینی و تربیتی موجود به خارج از شهرها	دو شوری / لایحه	عمران	۱۳۸۰/۹/۷
۲	قانون تشکیل سازمان صنایع هوایی نیروهای مسلح	دو شوری / لایحه	امنیت ملی و سیاست خارجی	۱۳۸۱/۱۱/۲۷

پیشرفت‌های ایران در زمینه‌های مختلف به‌ویژه امنیتی دفاعی در دوره هفتم باعث گردید تا قوانین جدیدی مرتبط با بخش دفاعی و امنیتی به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد که مهمترین آن قانون دستیابی به فناوری هسته‌ای مسالمت‌آمیز و دیگر قوانین مرتبط با آن مانند قانون الزام دولت

به تجدید نظر در همکاری با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، قانون الزام دولت به تعلیق اقدامات داوطلبانه در صورت ارجاع و یا گزارش پرونده هسته‌ای به شورای امنیت است. همچنین از دیگر قوانین تصویب شده مهم در این دوره می‌توان به قانون تشکیل سازمان صنایع هوافضای نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و قانون اساسنامه سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح اشاره کرد که هر دو نقش مهمی را در تقویت بنیه و توان دفاعی و امنیتی کشور ایفا می‌کنند.

**جدول ۳۴. فهرست قوانین مهم امنیتی - دفاعی دوره هفتم قانونگذاری
(۷ خردادماه ۱۳۸۳ تا ۶ خردادماه ۱۳۸۷)**

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون دستیابی به فناوری هسته‌ای صلح‌آمیز	دو شوری / طرح	امنیت ملی و سیاست خارجی	۱۳۸۴/۲/۲۵
۲	قانون تشکیل سازمان صنایع هوافضای نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	دو شوری / لایحه	امنیت ملی و سیاست خارجی	۱۳۸۴/۹/۱
۳	قانون اساسنامه سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح	دو شوری / لایحه	اجتماعی	۱۳۸۵/۲/۳۱
۴	قانون الزام دولت به تجدیدنظر در همکاری با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی	دو فوریتی / طرح	امنیت ملی و سیاست خارجی	۱۳۸۵/۱۰/۶
۵	قانون الزام دولت به تعلیق اقدامات داوطلبانه در صورت ارجاع و یا گزارش پرونده هسته‌ای به شورای امنیت	طرح/یک فوریتی	امنیت ملی و سیاست خارجی	۱۳۸۴/۰۹/۱
۶	قانون ساماندهی مبادلات مرزی	طرح/ یک فوریتی	اقتصادی	۱۳۸۴/۷/۶

قسمت اعظم قوانین تصویب شده در دوره هشتم در رابطه با تروریسم، حمایت‌ها از حقوق جانبازان و شهدا، هسته‌ای و انتقال پادگان‌ها و مراکز نظامی است.

جدول ۳۵. فهرست قوانین مهم امنیتی - دفاعی دوره هشتم قانونگذاری
(۷ خردادماه ۱۳۸۷ تا ۶ خردادماه ۱۳۹۱)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون حمایت از افرادی که توسط گروهک‌های ضدانقلاب و منحرفین اعتقادی اسیر، کشته یا معلول می‌شوند	طرح/دوفوریتی	امنیت ملی و سیاست خارجی	۱۳۸۹/۱۲/۱۷
۲	قانون صیانت از دستاوردهای صلح‌آمیز هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران	طرح/یک فوریتی	امنیت ملی و سیاست خارجی	۱۳۸۹/۰۴/۲۹
۳	قانون فروش و انتقال پادگان‌ها و سایر اماکن نیروهای مسلح به خارج از حریم شهرها	لایحه	امنیت ملی و سیاست خارجی	۱۳۸۸/۶/۱
۴	قانون الزام دولت به تجدید نظر در روابط تجاری و اقتصادی با کشورهای حامی تروریسم	طرح/یک فوریتی	امنیت ملی و سیاست خارجی	۱۳۸۸/۳/۵
۵	قانون الزام دولت به پیگیری حقوق جانبازان و قربانیان جنگ شیمیایی علیه جمهوری اسلامی ایران	طرح/یک فوریتی	امنیت ملی و سیاست خارجی	۱۳۸۷/۱۱/۶

۲-۴. حوزه سیاست داخلی

با نگاهی به جداول قوانین مهم مربوط به سیاست داخلی در ادوار مختلف قانونگذاری مشخص است که بیشتر قوانین در ارتباط با تقسیمات کشوری و شوراهای شهر و روستا به تصویب رسیده‌اند و این امر از طرفی نشان از اهمیت این موضوعات برای نمایندگان مجلس و دولت و از سوی دیگر عدم اجماع کافی بین نخبگان تصمیم‌گیر نظام در خصوص این موضوعات را دارد.

- از فهرست قوانین مصوب اولین دوره قانونگذاری مجلس شورای اسلامی چنین برمی‌آید که طی این دوره فعالیت احزاب و انجمن‌های سیاسی، تقسیمات کشوری، انتخابات مجلس شورای اسلامی مهمترین محورهای قانونگذاری بوده‌اند. بنابراین بیشترین حجم قانونگذاری (۷مورد) در دوره مجلس اول صورت می‌پذیرد.

- دوره‌های دوم، سوم و چهارم هر کدام با تصویب یک مورد قانون کمترین حجم قانونگذاری در حوزه سیاست داخلی را به خود اختصاص داده‌اند.

- در دوره دوم موضوع تعیین محدوده حوزه‌های انتخاباتی مجلس شورای اسلامی مورد توجه قرار گرفته است.
- در دوره سوم، مسئله تقسیمات کشوری در رأس مصوبات قرار دارد.
- در دوره چهارم، اصلاح جدول حوزه‌های انتخابیه در مرکز توجه قرار دارد.
- دوره پنجم، با تصویب سه قانون در خصوص تطبیق سقف معاملات شهرداری‌های کشور و شهرداری تهران، تأسیس دهیاری‌های خودکفا در روستاهای کشور و اصلاح جدول حوزه‌های انتخابیه مجلس شورای اسلامی و تعداد نمایندگی آنها جایگاه دوم را از نظر حجم قانونگذاری در حوزه سیاست داخلی پیدا کرده است.
- در دوره ششم دو قانون بر پایه طرح‌های قانونی به تصویب رسیده که در راستای تغییر حوزه انتخابیه داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی و اصلاح قانون شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران است.
- در مجلس هفتم نیز دو قانون در خصوص محدوده حریم شهر، روستا و شهرک و نحوه تعیین آنها و اصلاح موادی از قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخابات شهرداران به تصویب رسیده است.
- در مجلس هشتم قانونی در حوزه سیاست داخلی به تصویب نرسیده است.

**جدول ۳۶. فهرست قوانین مهم سیاست داخلی دوره اول قانونگذاری
(۷ خردادماه ۱۳۵۹ تا ۶ خردادماه ۱۳۶۳)**

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون فعالیت احزاب، جمعیت‌ها، انجمن‌های سیاسی صنفی و انجمن‌های اسلامی	طرح	شوراها و امور داخلی	۱۳۶۰/۴/۱۸
۲	قانون تهیه و تنظیم لایحه تقسیمات کشوری	طرح	شوراها و امور داخلی	۱۳۶۰/۸/۶
۳	قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری	طرح	شوراها و امور داخلی	۱۳۶۱/۱۰/۵
۴	قانون اجازه تنظیم و تصویب بودجه سالیانه بعضی از شهرداری‌های مناطق جنگی بدون رعایت حدنصاب مقرر در ماده (۶۸) قانون شهرداری‌ها	لایحه	شوراها و امور داخلی	۱۳۶۱/۱۱/۲۷
۵	قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری	لایحه	شوراها و امور داخلی	۱۳۶۲/۴/۱۹
۶	قانون انحلال صندوق مشترک شهرداری‌ها	لایحه	شوراها و امور داخلی	۱۳۶۲/۸/۱۷
۷	قانون اصلاح مواد (۱) و (۳۳) آیین‌نامه معاملات شهرداری تهران	لایحه	شوراها و امور داخلی	۱۳۶۲/۸/۲۴

جدول ۳۷. فهرست قوانین مهم حوزه سیاست داخلی دوره دوم قانونگذاری
(۷ خردادماه ۱۳۶۳ تا ۶ خردادماه ۱۳۶۷)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون تعیین محدوده حوزه‌های انتخاباتی مجلس شورای اسلامی	دو شوری / لایحه	شوراها و امور داخلی	۱۳۶۶/۳/۳

جدول ۳۸. فهرست قوانین مهم حوزه سیاست داخلی دوره سوم قانونگذاری
(۷ خردادماه ۱۳۶۷ تا ۶ خردادماه ۱۳۷۱)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تأیید شورای نگهبان
۱	قانون میزان تأثیر تقسیمات کشوری در محدوده حوزه‌های انتخاباتی	طرح / دوفوریتی	-	۱۳۷۰/۱۰/۱۷

جدول ۳۹. فهرست قوانین مهم حوزه سیاست داخلی دوره چهارم قانونگذاری
(۷ خردادماه ۱۳۷۱ تا ۶ خردادماه ۱۳۷۵)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون اصلاح جدول حوزه‌های انتخابیه	طرح / یک فوریتی	شوراها و امور داخلی	۱۳۷۴/۹/۲۶

جدول ۴۰. فهرست قوانین مهم حوزه سیاست داخلی دوره پنجم قانونگذاری
(۷ خردادماه ۱۳۷۵ تا ۶ خردادماه ۱۳۷۹)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون تطبیق سقف معاملات شهرداری‌های کشور و شهرداری تهران با نصاب‌های مذکور در قانون اصلاح بندهای «الف»، «ب» و «ج» ماده (۸۰) و ماده (۸۶) قانون محاسبات عمومی کشور - مصوب ۱۳۷۳ - و تغییرات بعدی آن	لایحه	شوراها و امور داخلی کشور	۱۳۷۶/۳/۲۱
۲	قانون تأسیس دهیاری‌های خودکفا در روستاهای کشور	طرح	شوراها و امور داخلی کشور	۱۳۷۷/۴/۱۷
۳	قانون اصلاح جدول حوزه‌های انتخابیه مجلس شورای اسلامی و تعداد نمایندگی آنها	طرح	شوراها و امور داخلی کشور	۱۳۷۸/۸/۱۹

جدول ۴۱. فهرست قوانین مهم حوزه سیاست داخلی دوره ششم قانونگذاری
(۷ خردادماه ۱۳۷۹ تا ۶ خردادماه ۱۳۸۳)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون تغییر حوزه انتخابیه داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی	یک فوریتی / طرح	امنیت ملی و سیاست خارجی	۱۳۸۲/۱۱/۱۴
۲	قانون اصلاح قانون شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵	یک فوریتی / طرح	امنیت ملی و سیاست خارجی	

جدول ۴۲. فهرست قوانین مهم حوزه سیاست داخلی دوره هفتم قانونگذاری
(۷ خردادماه ۱۳۸۳ تا ۶ خردادماه ۱۳۸۷)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون تعاریف محدوده حریم شهر، روستا و شهرک و نحوه تعیین آنها	دو شوری / طرح	عمران	۱۳۸۴/۱۰/۲۸
۲	قانون اصلاح موادی از قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخابات شهرداران مصوب ۱۳۷۵ و اصلاحات بعدی	دو فوریتی / لایحه	امنیت ملی و سیاست خارجی	-

۳-۴. حوزه خارجی

به موجب قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، مجلس شورای اسلامی نقش مهمی در سیاست خارجی دارد، زیرا از یکسو براساس اصل هفتادویکم، مجلس در عموم مسائل در حدود مقرر در قانون اساسی و از جمله حوزه سیاست خارجی می‌تواند قانون وضع کند و از سوی دیگر، براساس اصل هفتادوششم، مجلس شورای اسلامی حق تحقیق و تفحص در تمام امور کشور (شامل تقنین و نظارت)، از جمله در حوزه روابط خارجی را دارد. در این راستا، مجلس در تمامی ادوار خود براساس فصل دهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، اصولی از قبیل «نفی هرگونه سلطه‌جویی و سلطه‌پذیری، حفظ استقلال همه‌جانبه و تمامیت ارضی کشور، دفاع از حقوق همه مسلمانان و عدم تعهد در برابر قدرت‌های سلطه‌گر و روابط صلح‌آمیز متقابل با دول غیرمحراب» را سرلوحه پیشبرد وظایف تقنینی و نظارتی خود قرار داده است.

به‌طور کلی در بُعد تقنینی، مجلس شورای اسلامی وظایف خود را در دو قالب به اجرا درآورده است:

الف) تقنین حقوقی: این نوع تقنین شامل تصویب عهدنامه‌ها، مقاوله‌نامه‌ها، قراردادهای و موافقت‌نامه‌های بین‌المللی و نیز عضویت در سازمان‌های بین‌المللی به‌موجب اصل هفتاد و هفتم قانون اساسی می‌باشد. در این رابطه مجالس مختلف عموماً رویکرد یکسانی را دنبال کرده‌اند. این نوع تقنین را می‌توان «تقنین حقوقی» نامید چراکه براساس موازین حقوق داخلی و حقوق بین‌الملل، مجلس مانند بسیاری از پارلمان‌های سایر کشورها برای تصویب تعهداتی که قوه مجریه در زمینه قبول تعهدات بین‌المللی اعم از کنوانسیون‌ها و موافقت‌نامه‌های بین‌المللی دوجانبه و چندجانبه و عضویت در نهادهای بین‌المللی دارد اقدام می‌کند. طبعاً این‌گونه نقش‌آفرینی مجلس در روابط بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران در قالب بررسی لایحه‌های دولت تجلی می‌یابد. در این چارچوب، می‌توان استدلال کرد که نقش مجلس هم تبعی است و هم غیرمستقیم.

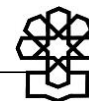
ب) تقنین سیاسی: این نوع نقش‌آفرینی مجلس شورای اسلامی با استناد به اصل هفتاد و یکم در موضوعات خاص و حساس روز سیاست خارجی انجام گرفته است. در این رابطه، عملکرد مجلس واکنش به تحولات روز سیاست خارجی و بین‌المللی ایران بوده است. نوع این واکنش که در تصویب یک قانون خاص تبلور می‌یافته است به اقتضای ترکیب‌بندی نمایندگان مجلس و حساسیت موضوع متفاوت بوده است. یکی دیگر از ویژگی‌های این نوع تقنین، ابتکار عملی است که نمایندگان در قالب پیشنهاد طرح می‌توانند داشته باشند و از این‌رو، اکثر این مصوبات نه به‌صورت لایحه دولت بلکه به‌صورت طرح بوده است. در این چارچوب، مجلس می‌تواند نقش مستقیم، فعال و جهت‌دهنده‌ای را در پیشبرد سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران ایفا کند.

در پرتو آنچه در بالا اشاره شد و با عنایت به محتوای جداول هشت‌گانه‌ای که در ذیل به‌طور مشخص آمده است، می‌توان برخی استنتاج‌ها را در مورد عملکرد مجلس شورای اسلامی در حوزه سیاست خارجی در طول ادوار مختلف ارائه داد. باید خاطرنشان ساخت که مصوباتی که در جداول ذیل مطرح شده‌اند براساس داده‌هایی بوده‌اند که هم‌اکنون در دسترس هستند و علاوه بر این، موارد مهم و قابل ملاحظه مصوبات را دربر می‌گیرند.

برخی نتایج حاصل از بررسی مهمترین قوانین حوزه سیاست خارجی از مجلس اول به سمت مجلس هشتم عبارتند از:

الف) هرچه از مجلس اول به مجلس هشتم نزدیک می‌شویم تعداد طرح‌های نمایندگان در حوزه سیاست خارجی بیشتر شده است. به‌نظر می‌رسد این روند معلول افزایش درگیری دیپلماتیک ایران با نظام بین‌المللی بوده است.

ب) هرچه از مجلس اول به مجلس هشتم نزدیک می‌شویم مصوبات در حوزه سیاست خارجی تنوع بیشتری می‌یابد و از این رو می‌توان به این استنباط رسید که آگاهی و علاقه نمایندگان نسبت به موضوعات سیاست خارجی به مرور زمان افزایش یافته است.

ج) هرچه از مجلس اول به مجلس هشتم نزدیک می‌شویم طرح‌های دوفوریتی موضوعیت بیشتری در نزد نمایندگان می‌یابند. این امر نشانگر درک ضرورت قاطعیت بیشتر قوه مقننه در تقنین در حوزه سیاست خارجی بوده است.

د) هرچه از مجلس اول به مجلس هشتم نزدیک می‌شویم نقش نمایندگان در قالب پیشنهاد طرح افزایش می‌یابد که این امر نشانگر ضعف دولت‌ها نبوده است بلکه نشانگر حساسیت و پیشدستی نمایندگان مجلس در توجه به موضوعات سیاست خارجی بوده است.

ه) تمامی ادوار مجلس در تقنین حقوقی از رویه یکسانی پیروی کرده‌اند. این واقعیت در بسیاری از کشورهای دیگر نیز دیده می‌شود و همان‌گونه که در بالا آمد، به علت ماهیت موضوعات مربوط به تقنین حقوقی است که صبغه‌ای غیرامنیتی و صرفاً کارکردی دارند.

و) تنها در دوره هشتم، کمیسیون حقوقی و قضایی به‌عنوان کمیسیون اصلی در طرح مربوط به حوزه سیاست خارجی نقش‌آفرینی داشته است و از این رو به نظر می‌رسد دوره هشتم قانونگذاری اوج فعالیت قوه مقننه در حوزه سیاست خارجی بوده است.

در مجموع می‌توان نتیجه گرفت که قوه مقننه طی حدود چهار دهه حیات انقلاب اسلامی روندی رو به رشد را در تقنین در حوزه سیاست خارجی پیموده است. این روند دورنمای نویدبخشی را در مورد پویایی قوه مقننه در عرصه سیاستگذاری خارجی جمهوری اسلامی ایران به دست می‌دهد، به گونه‌ای که مجلس می‌تواند هم پشتوانه دولت در فاز اجرای سیاست خارجی باشد و هم به‌عنوان هموارکننده راه دولت در تنظیم روابط خارجی جمهوری اسلامی ایران در دنیای پرتلاطم عمل کند و نقش بسزایی در چابک‌سازی و پویایی سیاست خارجی کشور ایفا نماید.

جدول ۴۳. فهرست قوانین مهم حوزه خارجی دوره اول قانونگذاری
(۷ خردادماه ۱۳۵۹ تا ۶ خردادماه ۱۳۶۳)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون استفاده از خدمات اشخاص حقیقی و حقوقی ایرانی و یا خارجی به منظور استیفای حقوق ملت ایران در دعاوی ایران علیه خارجیان و بالعکس	لایحه / دوفوریتی	-	۱۳۶۰/۹/۲۲
۲	قانون مبادلات کالا بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عربی سوریه برای سال‌های ۱۹۸۲ تا ۱۹۹۱ (به مدت ده سال)	لایحه / یک‌شوری	امور بازرگانی و توزیع	۱۳۶۱/۱۱/۱۷
۳	قانون راجع به اجازه ورود اتومبیل‌های نمایندگی‌های سیاسی و کنسولی مقیم ایران و اعضای رسمی آنها	لایحه / دوشوری	امور خارجه	۱۳۶۲/۳/۲۶
۴	قانون ادامه عضویت برخی از سازمان‌های دولتی در مجامع بین‌المللی	لایحه / دوشوری	سیاست خارجی	۱۳۶۲/۱۰/۱۵
۵	قانون راجع به فروش و تحویل نفت مجانی به دولت سوریه و اجازه تقسیط دیون آن دولت به جمهوری اسلامی ایران	لایحه / دوفوریتی	-	۱۳۶۳/۳/۲

جدول ۴۴. فهرست قوانین مهم حوزه خارجی دوره دوم قانونگذاری
(۷ خردادماه ۱۳۶۳ تا ۶ خردادماه ۱۳۶۷)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون الحاق یک تبصره به بند «۳» لایحه قانونی محمولات سیاسی و لوازم شخصی متعلق به نمایندگان سیاسی ایرانی و خارجی	لایحه / دوشوری	سیاست خارجی	۱۳۶۳/۱۱/۲۸
۲	قانون انتشار اسناد طبقه‌بندی شده وزارت امور خارجه	لایحه / دوشوری	سیاست خارجی	۱۳۶۳/۱۱/۲۸
۳	قانون وظایف وزارت امور خارجه	لایحه / دوشوری	سیاست خارجی	۱۳۶۴/۱/۲۰
۴	قانون فروش و تحویل نفت مجانی به دولت جمهوری سوریه	لایحه / یک‌شوری	برنامه و بودجه	۱۳۶۴/۵/۱۵
۵	قانون تمدید مأموریت ثابت مأموران امور خارجه در خارج از کشور	لایحه / دوشوری	سیاست خارجی	۱۳۶۴/۹/۱۴
۶	قانون تحویل یک میلیون تن نفت مجانی به دولت سوریه	لایحه / دوفوریتی	-	۱۳۶۵/۹/۲۰

جدول ۴۵. فهرست قوانین مهم حوزه خارجی دوره سوم قانونگذاری
(۷ خردادماه ۱۳۶۷ تا ۶ خردادماه ۱۳۷۱)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون اعلان روز ۱۳ آبان به عنوان روز ملی مبارزه با استکبار جهانی	طرح / دوفوریتی	-	۱۳۶۷/۸/۸
۲	قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمان‌های بین‌المللی جهانی	لایحه / یک‌شوری	سیاست خارجی	۱۳۶۷/۴/۲۸
۳	قانون قطع روابط کامل سیاسی و دیپلماتیک با دولت انگلستان	طرح / دوفوریتی	-	۱۳۶۷/۱۲/۹
۴	قانون تشدید مقابله با اقدامات تروریستی دولت آمریکا	طرح / دوفوریتی	-	۱۳۶۸/۸/۱۰
۵	قانون حمایت از انقلاب اسلامی مردم فلسطین	طرح / دوفوریتی	-	۱۳۶۹/۲/۱۹

جدول ۴۶. فهرست قوانین مهم حوزه خارجی دوره چهارم قانونگذاری
(۷ خردادماه ۱۳۷۱ تا ۶ خردادماه ۱۳۷۵)

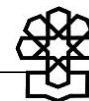
ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون تصویب قانون واحده اسلامی در مورد تحریم اسرائیل	لایحه / یک‌شوری	سیاست خارجی	۱۳۷۱/۶/۲۹
۲	قانون مناطق دریایی جمهوری اسلامی ایران در خلیج فارس و دریای عمان	لایحه / دوشوری	سیاست خارجی	جلسه ۱۰۲
۳	قانون لغو محدودیت‌های مربوط به واگذاری اتومبیل‌های سیاسی و کنسولی مقیم ایران قبل از گذشت ۱۰ سال	لایحه / دوشوری	اقتصاد و دارایی و تعاون	۱۳۷۲/۳/۱۰
۴	قانون نظارت بر مسافرت‌های خارجی کارکنان دولت	طرح / دوشوری	سیاست خارجی	۱۳۷۳/۶/۲۰
۵	قانون اصلاح تبصره «۱» ماده (۵۷) قانون مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه مصوب ۱۳۵۲/۳/۷	لایحه / دوشوری	سیاست خارجی	۱۳۷۴/۱/۲۹

جدول ۴۷. فهرست قوانین مهم حوزه خارجی دوره پنجم قانونگذاری
(۷ خردادماه ۱۳۷۵ تا ۶ خردادماه ۱۳۷۹)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون موافقتنامه تسهیل صدور روادید برای بازرگانان کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی (اگو)	لایحه / یک‌شوری	سیاست خارجی	۱۳۷۵/۹/۱۴
۲	قانون موافقتنامه تأسیس مرکز جنوب	لایحه / یک‌شوری	سیاست خارجی	۱۳۷۶/۲/۱۴
۳	قانون موافقتنامه تسویه حساب بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عربی سوریه	لایحه / یک‌شوری	اقتصاد و دارایی و تعاون	۱۳۷۸/۹/۲۸

جدول ۴۸. فهرست قوانین مهم حوزه خارجی دوره ششم قانونگذاری
(۷ خردادماه ۱۳۷۹ تا ۶ خردادماه ۱۳۸۳)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون معاهده اساس روابط متقابل و اصول همکاری بین جمهوری اسلامی ایران و فدراسیون روسیه	لایحه / یک‌شوری	امنیت ملی و سیاست خارجی	۱۳۸۰/۱۰/۱۶
۲	معاهده اساس روابط متقابل و اصول همکاری‌های جمهوری اسلامی ایران و اوکراین	لایحه / یک‌شوری	امنیت ملی و سیاست خارجی	۱۳۸۲/۷/۸
۳	قانون چگونگی اعطای تسهیلات صادراتی از محل ارز موضوع موافقتنامه تسویه حساب بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عربی سوریه	لایحه / دوشوری	اقتصادی	۱۳۸۲/۸/۴

جدول ۴۹. فهرست قوانین مهم حوزه خارجی دوره هفتم قانونگذاری
(۷ خردادماه ۱۳۸۳ تا ۶ خردادماه ۱۳۸۷)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون قرارداد جامع همکاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری بولیواری ونزوئلا	لایحه / یک‌شوری	امنیت ملی و سیاست خارجی	۱۳۸۴/۱/۳۰
۲	قانون معاهده اصول مناسبات دوستانه و همکاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری آذربایجان	لایحه / یک‌شوری	امنیت ملی و سیاست خارجی	۱۳۸۴/۱/۳۱
۳	قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین‌المللی علیه گروگانگیری	لایحه / یک‌شوری	امنیت ملی و سیاست خارجی	۱۳۸۵/۳/۳
۴	قانون لزوم بازرسی و انگشت‌نگاری از اتباع آمریکایی در مبادی ورودی کشور	طرح / یک‌فوریتی	امنیت ملی و سیاست خارجی	۱۳۸۵/۸/۲۸
۵	قانون معاهده اساس روابط متقابل و اصول همکاری‌های جمهوری اسلامی ایران و جمهوری بلاروس	لایحه / یک‌شوری	امنیت ملی و سیاست خارجی	۱۳۸۶/۲/۳۰

جدول ۵۰. فهرست قوانین مهم حوزه خارجی دوره هشتم قانونگذاری
(۷ خردادماه ۱۳۸۷ تا ۶ خردادماه ۱۳۹۱)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون الزام دولت به حمایت همه‌جانبه از مردم مظلوم فلسطین	طرح / دوفوریتی	قضایی و حقوقی	۱۳۸۷/۱۰/۱۱
۲	قانون اعلام روز ۲۹ دی‌ماه به‌عنوان روز غزه نماد مقاومت فلسطین	طرح / یک‌فوریتی	امنیت ملی و سیاست خارجی	۱۳۸۸/۸/۲۶
۳	قانون اصلاح قانون حمایت از انقلاب اسلامی مردم فلسطین	طرح / دوفوریتی	امنیت ملی و سیاست خارجی	۱۳۸۹/۳/۱۹
۴	قانون الزام دولت به پیگیری و استیفای حقوق اتباع و دیپلمات‌های ایرانی آسیب‌دیده از اقدامات دولت‌های خارجی به‌ویژه دولت اشغالگر آمریکا	طرح / یک‌فوریتی	امنیت ملی و سیاست خارجی	۱۳۸۹/۳/۲۶
۵	قانون تشدید مجازات مترددین به فلسطین اشغالی و اصلاح ماده (۳۶) قانون گذرنامه	طرح / یک‌فوریتی	امنیت ملی و سیاست خارجی	۱۳۹۰/۸/۲۳
۶	قانون کاهش روابط با انگلیس	طرح / دوفوریتی	امنیت ملی و سیاست خارجی	۱۳۹۰/۹/۶
۷	قانون افشای نقض حقوق بشر توسط آمریکا و انگلیس در جهان امروز	طرح / یک‌فوریتی	امنیت ملی و سیاست خارجی	۱۳۹۱/۲/۳

۴-۴. حوزه پارلمانی

در مجلس اول، بیشترین قوانین مرتبط با حوزه پارلمانی به سمت اصلاح ساختار سازمانی، نظام‌مند کردن مدیریت اجرایی قوه مقننه، ساماندهی امور کارکنان و ضابطه‌مند کردن اداره مجلس شورای اسلامی متمرکز بوده‌اند که به‌دلیل تغییر نظام از سلطنت پهلوی به جمهوری اسلامی ایران و تحول بنیادین در ساختارهای حاکمیتی، امری طبیعی به‌نظر می‌رسد. در مجلس اول همچنین گام نخست برای تقویت دیپلماسی پارلمانی سازمانی برداشته می‌شود و «قانون اساسنامه گروه پارلمانی جمهوری اسلامی ایران عضو اتحادیه بین‌المجالس» به تصویب می‌رسد.

در مجلس دوم به‌دلیل درگیر بودن کشور در جنگ تحمیلی و تصاعد تهدیدهای خارجی، بیشترین تمرکز قانونگذاران به‌جای قوانین پارلمانی به سمت مدیریت دغدغه‌های ناشی از جنگ تحمیلی متمایل گردید. در مجلس سوم، اولین گام قانونگذاران برای تقویت دیپلماسی پارلمانی سازمانی برداشته می‌شود و قانون عضویت مجلس شورای اسلامی در اتحادیه بین‌المجالس به تصویب

رسید. در مجلس چهارم گام مهم قانونگذاران برای تقویت پل ارتباطی بین پژوهش و قانونگذاری برداشته می‌شود و «قانون شرح وظایف مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی» به تصویب می‌رسد. در این دوره قوانینی نیز برای بهبود ضوابط استخدام نیروهای جدید در قوه مقننه و مدیریت مالی به تصویب می‌رسد. در مجلس ششم، تحرکات نمایندگان مجلس شورای اسلامی برای تقویت دیپلماسی پارلمانی سازمانی افزایش می‌یابد و «قانون عضویت مجلس شورای اسلامی در اتحادیه پارلمانی کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی» به تصویب رسید. در مجلس هشتم، توجه نمایندگان به تقویت نظارت درون‌سیستمی معطوف شد و آنان با تصویب «قانون نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان»، به سمت تقویت نظارت بر رفتار نمایندگان گام برداشتند.

جدول ۵۱. فهرست قوانین مهم پارلمانی دوره اول قانونگذاری

(۷ خردادماه ۱۳۵۹ تا ۶ خردادماه ۱۳۶۳)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون تعیین نام مجلس	طرح	-	۱۳۵۹/۰۴/۳۱
۲	اساسنامه گروه پارلمانی جمهوری اسلامی ایران عضو اتحادیه بین‌المجالس	طرح	-	۱۳۶۲/۰۴/۲۰

جدول ۵۲. فهرست قوانین مهم پارلمانی دوره سوم قانونگذاری

(۷ خردادماه ۱۳۶۷ تا ۶ خردادماه ۱۳۷۱)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	عضویت مجلس شورای اسلامی در اتحادیه بین‌المجالس	طرح	-	۱۳۶۹/۰۹/۲۵

جدول ۵۳. فهرست قوانین مهم پارلمانی دوره چهارم قانونگذاری

(۷ خردادماه ۱۳۷۱ تا ۶ خردادماه ۱۳۷۵)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون استخدامی کارکنان مجلس شورای اسلامی	طرح		۱۳۷۲/۰۸/۲۳
۲	قانون نظام مالی مجلس شورای اسلامی	طرح		۱۳۷۲/۰۹/۰۷
۳	شرح وظایف مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی	طرح		۱۳۷۴/۰۹/۱۹

جدول ۵۴. فهرست قوانین مهم پارلمانی دوره ششم قانونگذاری
(۷ خردادماه ۱۳۷۹ تا ۶ خردادماه ۱۳۸۳)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	عضویت مجلس شورای اسلامی در اتحادیه پارلمانی کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی	طرح		۱۳۸۰/۱۲/۱۹
۲	نحوه نظارت مجلس شورای اسلامی بر انعقاد قرارداد دستگاه‌های اجرایی	طرح		۱۳۸۱/۰۷/۲۹

جدول ۵۵. فهرست قوانین مهم پارلمانی دوره هشتم قانونگذاری
(۷ خردادماه ۱۳۸۷ تا ۶ خردادماه ۱۳۹۱)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان	طرح	تدوین آیین‌نامه داخلی مجلس	۱۳۹۱/۱۰/۱۵

۴-۵. حوزه حقوقی

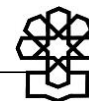
در بخش قوانین مرتبط با حوزه حقوقی در هشت دوره قانونگذاری، مهمترین موارد قابل تأمل عبارتند از:

* با توجه به تغییر نظام مدنی-سیاسی در ایران با وقوع انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷ و حسب نیازها و اقتضائات به وجود آمده شاهد هستیم که حجم قانونگذاری در دهه نخست (دوره‌های اول تا سوم قانونگذاری) با تراکم بسیار زیادی مواجه بوده است.

* در دهه نخست قانونگذاری، بیشتر شاهد تصویب قوانین مبنایی و اساسی هستیم. قانون مجازات اسلامی قانون انتخابات ریاست‌جمهوری، قانون انتخابات مجلس و قانون شوراهای اسلامی، قوانین مربوط به نظارت شورای نگهبان بر قوانین انتخابات مذکور و همچنین قوانین مربوط به نهادهای اساسی نظیر دیوان عدالت اداری، دیوان محاسبات، سازمان بازرسی و... از جمله آنها می‌باشد.

* در سیر تطور قانونگذاری در دهه‌های دوم و سوم، حجم قوانین پایه و مبنایی کاهش یافته و بیشتر شاهد تصویب الحاقیه‌ها، اصلاحیه‌ها و استفساریه‌ها هستیم. لذا حسب تجربیات به دست آمده در فعالیتهای میدانی و اجرایی، بیشترین زمان مجلس در این دو دهه مصروف اصلاح، الحاق و تفسیر قوانین قبلی گردیده است.

* از آنجا که در سال نخست دوره‌های هشت‌گانه قانونگذاری، نمایندگان مجلس شورای اسلامی در حال کسب تجربه قانونگذاری و افزودن اطلاعات و آگاهی در زمینه تقنین هستند، شاهد کاهش طرح‌ها در اولین سال دوره مجلس بوده و بیشتر مصوبات مجلس مبتنی بر لوایح ارسالی از سوی قوه مجریه صورت گرفته است. همچنین این کاهش طرح‌ها را در ماه‌های پایانی دوره‌های مجلس نیز به دلایل مختلف نظیر افزایش فعالیت‌های تبلیغی نمایندگان و آماده شدن برای انتخابات آتی مجلس شاهد هستیم.

* حدود دوسوم از مصوبات حقوقی- قضایی مجلس شورای اسلامی به صورت لایحه توسط دولت تقدیم مجلس شده است (۵۶ قانون از مجموع ۸۴ مورد قانونگذاری).

* از مجموع قوانین هشت دوره قانونگذاری، تعداد دو قانون با قید «دوفوریت» و چهارده قانون با قید «یک فوریت» و پنجاه قانون به صورت «دوشوری» و سه قانون به صورت «یک‌شوری» و هشت قانون مبتنی بر «اصل ۸۵» به تصویب رسیده است.

* علاوه بر کمیسیون قضایی و حقوقی، سایر کمیسیون‌ها نظیر کمیسیون شوراها و امور داخلی، فرهنگی، تدوین آیین‌نامه داخلی، صنایع و معادن، آموزش و تحقیقات نیز منفرداً یا مشترک با سایر کمیسیون‌ها در موضوعات حقوقی اقدام به قانونگذاری کرده‌اند.

جدول ۵۶. فهرست قوانین مهم حقوقی دوره اول قانونگذاری

(۷ خردادماه ۱۳۵۹ تا ۶ خردادماه ۱۳۶۳)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب ^۱
۱	قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس شورای اسلامی (اصل ۸۵)	اصل ۸۵ / طرح	—	۱۳۵۹/۷/۳
۲	قانون نحوه تصویب آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی	یک فوریتی / طرح	تدوین آیین‌نامه داخلی مجلس	۱۳۵۹/۱۲/۳
۳	قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات ریاست‌جمهوری (اصل ۸۵)	اصل ۸۵ / لایحه	شوراها و امور داخلی	۱۳۶۰/۴/۱۰
۴	قانون انتخاب رئیس‌جمهور کشور جمهوری اسلامی ایران (اصل ۸۵)	اصل ۸۵ / لایحه	شوراها و امور داخلی	۱۳۶۰/۴/۱۳
۵	قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور	دوفوریتی / لایحه	—	۱۳۶۰/۷/۱۹
۶	قانون تأسیس دبیرخانه شورای نگهبان	اصل ۸۵ / طرح	کار و امور اداری	۱۳۶۰/۱۱/۰۴

۱. در ۷ مجلد فهرست موضوعی مندرجات مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، تاریخ تأیید شورای نگهبان درج شده بود. از آنجا که ملاک برای تاریخ قانون، تاریخ تصویب مجلس شورای اسلامی است، در این جدول و جداول آتی، این تاریخ استخراج و در ستون مجزا درج شده است.

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب ^۱
۷	قانون دیوان عدالت اداری	یک‌فوریتی / لایحه	امور قضایی و حقوقی	۱۳۶۰/۱۱/۰۴
۸	قانون اراضی شهری	دوشوری / طرح	مسکن، راه	۱۳۶۰/۱۲/۲۷
۹	قانون حدود و قصاص و مقررات آن (اصل ۸۵)	اصل ۸۵ / لایحه	امور قضایی و حقوقی	۱۳۶۱/۰۷/۲۰
۱۰	قانون راجع به مجازات اسلامی (فصل اول) (اصل ۸۵)	اصل ۸۵ / لایحه	امور قضایی و حقوقی	۱۳۶۱/۰۷/۲۱
۱۱	قانون راجع به مجازات اسلامی (مبحث سوم - دیات) (اصل ۸۵)	اصل ۸۵ / لایحه	امور قضایی و حقوقی	۱۳۶۱/۹/۲۴
۱۲	قانون دیوان محاسبات کشور	دو شوری / طرح	دیوان محاسبات و بودجه مجلس	۱۳۶۱/۱۱/۸
۱۳	قانون شرایط انتخاب قضات دادگستری	لایحه		۱۳۶۱/۲/۱۴
۱۴	قانون حدود صلاحیت دادرها و دادگاه‌های انقلاب	دوشوری / طرح	امور قضایی و حقوقی	۱۳۶۲/۰۲/۱۱
۱۵	قانون روابط موجر و مستأجر	دوشوری / طرح	امور قضایی و حقوقی	۱۳۶۱/۰۲/۱۳
۱۶	قانون مجازات اسلامی (مبحث چهارم در تعزیرات) (اصل ۸۵)	اصل ۸۵ / لایحه	امور قضایی و حقوقی	۱۳۶۲/۰۵/۱۸
۱۷	قانون هیئت‌های رسیدگی به تخلفات اداری (لایحه دادگاه‌های رسیدگی به تخلفات اداری) (اصل ۸۵)	اصل ۸۵ / لایحه	کار و امور اداری	۱۳۶۲/۱۲/۰۹
۱۸	قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی	دو شوری / لایحه	شوراها و امور داخلی	۱۳۶۲/۱۲/۰۹

جدول ۵۷. فهرست قوانین مهم حقوقی دوره دوم قانونگذاری

(۷ خردادماه ۱۳۶۳ تا ۶ خردادماه ۱۳۶۷)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران	دوشوری / لایحه	اقتصادی و دارایی	۱۳۶۴/۴/۴
۲	قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران	دوشوری / لایحه	شوراها و امور داخلی	۱۳۶۴/۴/۵
۳	قانون تشکیل دادگاه‌های حقوقی یک و دو	دوشوری / لایحه	قضایی و حقوقی	۱۳۶۴/۹/۳
۴	قانون دادرسی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	دوشوری / لایحه	قضایی و حقوقی	۱۳۶۴/۲/۲۲
۵	قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس شورای اسلامی	یک‌فوریتی / لایحه	شوراها و امور داخلی	۱۳۶۵/۵/۹

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۶	قانون نحوه پرداخت محکوم به دولت و عدم تأمین و توقیف اموال دولتی	دوشوری / لایحه	قضایی و حقوقی	۱۳۶۵/۸/۱۵
۷	قانون نحوه اجرای اصل نودم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	یک‌فوریتی / طرح	قضایی و حقوقی	۱۳۶۵/۸/۲۵
۸	قانون رسیدگی به تخلفات اداری	دوشوری / طرح	قضایی و حقوقی	۱۳۶۵/۱۲/۲۵
۹	قانون تشکیل دادگاه‌های سیار	دوشوری / لایحه	قضایی و حقوقی	۱۳۶۶/۶/۱
۱۰	قانون زمین شهری	دوشوری / لایحه	مسکن و راه و ترابری	۱۳۶۶/۶/۲۲
۱۱	قانون تعریف محکومیت‌های مؤثر در قوانین جزایی	دوشوری / لایحه	قضایی و حقوقی	۱۳۶۶/۷/۲۶
۱۲	قانون مسئولیت قوه قضائیه	دوشوری / لایحه	قضایی و حقوقی	۱۳۶۶/۷/۲۶
۱۳	قانون اطلاع مجلس شورای اسلامی از مصوبات هیئت وزیران	دوشوری / طرح	تدوین آیین‌نامه	۱۳۶۶/۸/۲۶
۱۴	قانون تشدید مجازات محترکان و گرانفروشان	یک‌فوریتی / طرح	قضایی و حقوقی	۱۳۶۷/۱/۲۳
۱۵	قانون مجازات عاملین متخلف در امر حمل‌ونقل کالا	دوشوری / لایحه	قضایی و حقوقی	۱۳۶۷/۱/۲۳

جدول ۵۸. فهرست قوانین مهم حقوقی دوره سوم قانونگذاری

(۷ خردادماه ۱۳۶۷ تا ۶ خردادماه ۱۳۷۱)

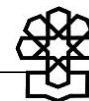
ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون همه‌پرسی در جمهوری اسلامی ایران	یک‌فوریتی / لایحه	شوراها و امور داخلی	۱۳۶۸/۶/۴
۲	قانون مجازات اخلاگران در نظام اقتصادی کشور	یک‌فوریتی / طرح	قضایی و حقوقی	۱۳۶۹/۹/۱۹

جدول ۵۹. فهرست قوانین مهم حقوقی دوره چهارم قانونگذاری
(۷ خردادماه ۱۳۷۱ تا ۶ خردادماه ۱۳۷۵)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون رسیدگی به تخلفات اداری (اصل ۸۵)	لایحه	اداری و استخدامی	۱۳۷۱/۴/۹
۲	قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران (اصل ۸۵)	لایحه	امور قضایی و حقوقی	۷۱/۵/۱۸
۳	قانون اختیارات و وظایف رئیس قوه قضائیه	لایحه	امور قضایی و حقوقی	۱۳۷۱/۱۲/۱۴
۴	قانون تجدیدنظر آرای دادگاه‌ها	دوشوری / لایحه	امور قضایی و حقوقی	۱۳۷۲/۵/۱۷
۵	قانون رسیدگی به تخلفات اداری	دوشوری / لایحه	اداری و استخدامی	۱۳۷۲/۰۸/۷
۶	قانون تشکیل سازمان پزشکی قانونی کشور	دوشوری / لایحه	امور قضایی و حقوقی	۱۳۷۲/۴/۲۷
۷	قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب	دوشوری / لایحه	امور قضایی و حقوقی	۱۳۷۳/۴/۱۵
۸	قانون فهرست نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی	دوشوری / لایحه	نهادهای انقلاب	۱۳۷۳/۴/۱۹
۹	قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل	یک فوریتی / طرح	اداری و استخدامی	۱۳۷۳/۱۰/۱۱
۱۰	قانون ممنوعیت به‌کارگیری تجهیزات دریافت از ماهواره	دوشوری / طرح	ارشاد و هنر اسلامی	۱۳۷۳/۱۱/۲۳
۱۱	قانون مجازات اسلامی (بخش تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده)	دوشوری / لایحه	امور قضایی و حقوقی	۱۳۷۵/۳/۲

جدول ۶۰. فهرست قوانین مهم حقوقی دوره پنجم قانونگذاری
(۷ خردادماه ۱۳۷۵ تا ۶ خردادماه ۱۳۷۹)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون رسیدگی به صلاحیت قضات	یک‌فوریتی / طرح	امور قضایی و حقوقی	۱۳۷۶/۲/۱۷
۲	قانون روابط موجر و مستأجر	دوشوری / لایحه	امور قضایی و حقوقی	۱۳۷۶/۵/۲۶
۳	قانون کیفیت اخذ پروانه وکالت دادگستری	دوشوری / لایحه	امور قضایی و حقوقی	۱۳۷۶/۱۱/۱۷
۴	قانون داوری تجاری بین‌المللی	دوشوری / لایحه	امور قضایی و حقوقی	۱۳۷۶/۰۶/۲۶

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۵	قانون تشکیلات شورای نگهبان	دوشوری / لایحه	امور اداری و استخدامی	۱۳۷۷/۸/۱۰
۶	قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب (در امور کیفری)	دوشوری / لایحه	امور قضایی و حقوقی	۱۳۷۸/۶/۲۸
۷	قانون وظایف و اختیارات رئیس قوه قضائیه	یک‌فوریتی / طرح	امور قضایی و حقوقی	۱۳۷۸/۱۲/۸
۸	قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی	دوشوری / طرح	تدوین آیین‌نامه داخلی	۱۳۷۸/۷/۱۸
۹	قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی	دوشوری / طرح	امور قضایی و حقوقی	۱۳۷۸/۹/۷
۱۰	قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب (در امور مدنی)	دوشوری / لایحه	امور قضایی و حقوقی	۱۳۷۹/۱/۲۱

جدول ۶۱. فهرست قوانین مهم حقوقی دوره ششم قانونگذاری

(۷ خردادماه ۱۳۷۹ تا ۶ خردادماه ۱۳۸۳)

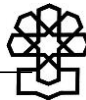
ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم‌افزارهای رایانه‌ای	دوشوری / لایحه	قضایی و حقوقی	۱۳۷۹/۱۰/۴
۲	قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری	دوشوری / لایحه	قضایی و حقوقی	۱۳۸۱/۱/۱۸
۳	قانون حمایت از کودکان و نوجوانان	دوشوری / طرح	قضایی و حقوقی	۱۳۸۱/۹/۲۵
۴	قانون نحوه اهدای جنین به زوجین نابارور	دوشوری / طرح	بهداشت و درمان	۱۳۸۲/۴/۲۹
۵	قانون تجارت الکترونیکی	دوشوری / طرح	صنایع و معادن	۱۳۸۲/۱۰/۱۷
۶	قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح	یک‌فوریتی / لایحه	قضایی و حقوقی	۱۳۸۲/۱۰/۹
۷	قانون هیئت منصفه	یک‌فوریتی / لایحه	قضایی و حقوقی	۱۳۸۲/۱۲/۲۴
۸	قانون نظام صنفی کشور	یک‌فوریتی / لایحه	قضایی و حقوقی	۱۳۸۲/۱۲/۲۴

جدول ۶۲. فهرست قوانین مهم حقوقی دوره هفتم قانونگذاری
(۷ خردادماه ۱۳۸۳ تا ۶ خردادماه ۱۳۸۷)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون مبارزه با قاچاق انسان	یک‌شوری / لایحه	قضایی و حقوقی	۱۳۸۳/۴/۲۸
۲	قانون دیوان عدالت اداری	دوشوری / لایحه	قضایی و حقوقی	۱۳۸۵/۰۳/۹
۳	قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان خودرو	یک‌فوریتی / طرح	صنایع و معادن	۱۳۸۶/۳/۲۳
۴	قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری به مدت پنج سال	دوشوری / لایحه	قضایی و حقوقی	۱۳۸۶/۸/۷
۵	قانون مبارزه با پولشویی	دوشوری / لایحه	قضایی و حقوقی	۱۳۸۶/۱۱/۰۲

جدول ۶۳. فهرست قوانین مهم حقوقی دوره هشتم قانونگذاری
(۷ خردادماه ۱۳۸۷ تا ۶ خردادماه ۱۳۹۱)

ردیف	عنوان قانون	طرح یا لایحه / نوع پیشنهاد	کمیسیون اصلی	تاریخ تصویب
۱	قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات	لایحه / دوشوری	فرهنگی	۱۳۸۷/۱۱/۶
۲	قانون شوراهای حل اختلاف	لایحه / دوشوری	قضایی و حقوقی	۱۳۸۷/۰۴/۱۸
۳	قانون جرائم رایانه‌ای	لایحه / دوشوری	قضایی و حقوقی	۱۳۸۸/۳/۵
۴	قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان	لایحه / دوشوری	اقتصادی	۱۳۸۸/۷/۱۵
۵	قانون مجازات استفاده غیرمجاز از عناوین علمی	طرح / یک‌شوری	آموزش و تحقیقات	۱۳۸۸/۱۲/۱۶
۶	قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور	طرح / دوشوری	اجتماعی	۱۳۸۹/۳/۲۵
۷	قانون رسیدگی به تخلفات رانندگی	لایحه / دوشوری	قضایی و حقوقی	۱۳۸۹/۱۲/۸
۸	قانون پیش‌فروش ساختمان	لایحه / دوشوری	قضایی و حقوقی	۱۳۸۹/۱۰/۱۲
۹	قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز	لایحه / دوشوری	قضایی و حقوقی	۱۳۹۰/۶/۷

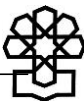

جدول ۶۴. فهرست قوانین مهم سیاسی و حقوقی و تفکیک موضوعی

جرایم و مجازات‌ها	حقوق اشخاص و اموال	موضوعات انتخاباتی	ساختار نهادها و تشکیلات	پارلمانی			خارجی				سیاسی		دفاعی - امنیتی					تاریخ تصویب	دوره	نوع پیشنهاد	قوانین	ردیف
				نظارت پارلمانی	دیپلماسی پارلمانی	ساختار سازمانی	موضوعات بین‌المللی و منطقه‌ای	وظایف وزارت خارجه و موارد کنسولی و دیپلماتیک	مبادلات با سوریه	حمایت از ملت فلسطین	تعیین سطح روابط با کشورهای دیگر و به‌ویژه با دولت‌های غربی	شوراهاى اسلامى شهر و روستا	تقسیمات کشوری و حوزه‌های انتخابیه	احزاب و تشکل‌ها	خدمت وظیفه	نیروهای مسلح	مرزی و تروریسم					
															*	۱۳۵۹/۱۰/۲۸	اول	طرح	قانون ادغام سازمان بسیج ملی (مستضعفین) در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی	۱		
															*	۱۳۶۰/۳/۱۴	اول	طرح	قانون بنیاد امور جنگزدگان	۲		
															*	۱۳۶۰/۷/۵	اول	لایحه	قانون تشکیل گروه صنایع وزارت دفاع ملی (اصل ۸۵)	۳		
															*	۱۳۶۱/۱۲/۱۴	اول	طرح	اساسنامه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی	۴		
															*	۱۳۶۳/۶/۳	اول	طرح	قانون تأسیس وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی ایران	۵		
															*	۱۳۶۲/۶/۸	اول	لایحه	قانون راجع به تعیین وظایف و تشکیلات شورای امنیت کشور	۶		
															*	۱۳۶۲/۵/۱۸	اول	لایحه	قانون حفظ و تثبیت کناره و بستر رودخانه‌های مرزی	۷		
		*														۱۳۵۹/۷/۳	اول	طرح	قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس شورای اسلامی (اصل ۸۵)	۸		
			*													۱۳۵۹/۱۲/۳	اول	طرح	قانون نحوه تصویب آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی	۹		

جرایم و مجازات‌ها	حقوق اشخاص و اموال	موضوعات انتخاباتی	ساختار نهادها و تشکیلات	پارلمانی			خارجی				سیاسی		دفاعی - امنیتی					تاریخ تصویب	دوره	نوع پیشنهاد	قوانین	ردیف
				نظارت پارلمانی	دیپلماسی پارلمانی	ساختار سازمانی	موضوعات بین‌المللی و منطقه‌ای	وظایف وزارت خارجه و موارد کنسولی و دیپلماتیک	مبادلات با سوریه	حمایت از ملت فلسطین	تعیین سطح روابط با کشورهای دیگر و به‌ویژه با دولت‌های غربی	شوراهای اسلامی شهر و روستا	تقسیمات کشوری و حوزه‌های انتخابیه	احزاب و تشکل‌ها	خدمت و وظیفه	نیروهای مسلح	مرزی و تروریسم					
		*															اول	لایحه	قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات ریاست‌جمهوری (اصل ۸۵)	۱۰		
		*															اول	لایحه	قانون انتخاب رئیس‌جمهور کشور جمهوری اسلامی ایران (اصل ۸۵)	۱۱		
			*														اول	لایحه	قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور	۱۲		
			*														اول	طرح	قانون تأسیس دبیرخانه شورای نگهبان	۱۳		
			*														اول	لایحه	قانون دیوان عدالت اداری	۱۴		
	*																اول	طرح	قانون اراضی شهری	۱۵		
	*																اول	لایحه	قانون حدود و قصاص و مقررات آن (اصل ۸۵)	۱۶		
	*																اول	لایحه	قانون راجع به مجازات اسلامی (فصل اول) (اصل ۸۵)	۱۷		
	*																اول	لایحه	قانون راجع به مجازات اسلامی (مبحث سوم - دیات) (اصل ۸۵)	۱۸		
			*														اول	طرح	قانون دیوان محاسبات کشور	۱۹		
			*														اول	لایحه	قانون شرایط انتخاب قضات دادگستری	۲۰		

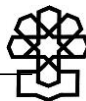
جرایم و مجازات‌ها	حقوق اشخاص و اموال	موضوعات انتخاباتی	ساختار نهادها و تشکیلات	پارلمانی			خارجی				سیاسی		دفاعی - امنیتی					تاریخ تصویب	دوره	نوع پیشنهاد	قوانین	ردیف
				نظارت پارلمانی	دیپلماسی پارلمانی	ساختار سازمانی	موضوعات بین‌المللی و منطقه‌ای	وظایف وزارت خارجه و موارد کنسولی و دیپلماتیک	مبادلات با سوریه	حمایت از ملت فلسطین	تعیین سطح روابط با کشورهای دیگر و به‌ویژه با دولت‌های غربی	شوراها و اسلامی شهر و روستا	تقسیمات کشوری و حوزه‌های انتخابیه	احزاب و تشکل‌ها	خدمت وظیفه	نیروهای مسلح	مرزی و تروریسم					
			*														اول	طرح	قانون حدود صلاحیت دادسراها و دادگاه‌های انقلاب	۲۱		
	*																اول	طرح	قانون روابط موجر و مستأجر	۲۲		
		*															اول	لایحه	قانون مجازات اسلامی (مبحث چهارم در تعزیرات) (اصل ۸۵)	۲۳		
			*														اول	لایحه	قانون هیئت‌های رسیدگی به تخلفات اداری (لایحه دادگاه‌های رسیدگی به تخلفات اداری) (اصل ۸۵)	۲۴		
		*															اول	لایحه	قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی	۲۵		
							*										اول	لایحه	قانون استفاده از خدمات اشخاص حقیقی و حقوقی ایرانی و یا خارجی به‌منظور استیفای حقوق ملت ایران در دعاوی ایران علیه خارجی‌ان و بالعکس	۲۶		
								*									اول	لایحه	قانون مبادلات کالا بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عربی سوریه برای سال‌های ۱۹۸۲ تا ۱۹۹۱ (به مدت ده سال)	۲۷		
							*										اول	لایحه	قانون راجع به اجازه ورود اتومبیل‌های نمایندگی‌های سیاسی و کنسولی مقیم ایران و اعضای رسمی آنها	۲۸		

جرایم و مجازات‌ها	حقوق اشخاص و اموال	موضوعات انتخاباتی	ساختار نهادهای و تشکیلات	پارلمانی			خارجی				سیاسی		دفاعی - امنیتی					تاریخ تصویب	دوره	نوع پیشنهاد	قوانین	ردیف
				نظارت پارلمانی	دیپلماسی پارلمانی	ساختار سازمانی	موضوعات بین‌المللی و منطقه‌ای	وظایف وزارت خارجه و موارد کنسولی و دیپلماتیک	مبادلات با سوریه	حمایت از ملت فلسطین	تعیین سطح روابط با کشورهای دیگر و به‌ویژه با دولت‌های غربی	شوراهای اسلامی شهر و روستا	تقسیمات کشوری و حوزه‌های انتخابیه	احزاب و تشکل‌ها	خدمت و وظیفه	نیروهای مسلح	مرزی و تروریسم					
					*												اول	لایحه	قانون ادامه عضویت برخی از سازمان‌های دولتی در مجامع بین‌المللی	۲۹		
									*								اول	لایحه	قانون راجع به فروش و تحویل نفت مجانی به دولت سوریه و اجازه تقسیط دیون آن دولت به جمهوری اسلامی ایران	۳۰		
										*							اول	طرح	قانون فعالیت احزاب، جمعیت‌ها، انجمن‌های سیاسی صنفی و انجمن‌های اسلامی	۳۱		
										*							اول	طرح	قانون تهیه و تنظیم لایحه تقسیمات کشوری	۳۲		
										*							اول	طرح	قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری	۳۳		
										*							اول	لایحه	قانون اجازه تنظیم و تصویب بودجه سالیانه بعضی از شهرداری‌های مناطق جنگی بدون رعایت حدنصاب مقرر در ماده (۶۸) قانون شهرداری‌ها	۳۴		
										*							اول	لایحه	قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری	۳۵		

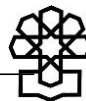
جرایم و مجازات‌ها	حقوق اشخاص و اموال	موضوعات انتخاباتی	ساختار نهادها و تشکیلات	پارلمانی			خارجی				سیاسی		دفاعی - امنیتی					تاریخ تصویب	دوره	نوع پیشنهاد	قوانین	ردیف
				نظارت پارلمانی	دیپلماسی پارلمانی	ساختار سازماتی	موضوعات بین‌المللی و منطقه‌ای	وظایف وزارت خارجه و موارد کنسولی و دیپلماتیک	مبادلات با سوریه	حمایت از ملت فلسطین	تعیین سطح روابط با کشورهای دیگر و به‌ویژه با دولت‌های غربی	شوراهای اسلامی شهر و روستا	تقسیمات کشوری و حوزه‌های انتخابیه	احزاب و تشکل‌ها	خدمت وظیفه	نیروهای مسلح	مرزی و تروریسم					
										*							اول	لایحه	قانون انحلال صندوق مشترک شهرداری‌ها	۳۶		
										*							اول	لایحه	قانون اصلاح مواد (۱) و (۳۳) آیین‌نامه معاملات شهرداری تهران	۳۷		
																	اول	طرح	قانون تعیین نام مجلس	۳۸		
					*												اول	طرح	قانون اساسنامه گروه پارلمانی جمهوری اسلامی ایران عضو اتحادیه بین‌المجالس	۳۹		
											*						دوم	طرح	قانون معافیت یک نفر از فرزندان خانواده‌های شهداء، معلولین، اسراء، مفقودالائرها از خدمت وظیفه عمومی	۴۰		
											*						دوم	لایحه	قانون وضع خدمتی داوطلبان غیرنظامی که در مناطق عملیاتی با نیروهای مسلح همکاری می‌نمایند	۴۱		
															*		دوم	طرح	قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران	۴۲		
															*		دوم	طرح	قانون تشدید مقابله با اقدامات تروریستی دولت آمریکا	۴۳		
															*		دوم	لایحه	قانون مجازات عبوردهندگان اشخاص غیرمجاز از مرزهای کشور و اصلاح بعضی از مواد قانون گذرنامه و قانون ورود و اقامت اتباع خارجه در ایران	۴۴		

جرایم و مجازات‌ها	حقوق اشخاص و اموال	موضوعات انتخاباتی	ساختار نهادهای و تشکیلات	پارلمانی			خارجی				سیاسی		دفاعی - امنیتی				تاریخ تصویب	دوره	نوع پیشنهاد	قوانین	ردیف
				نظارت پارلمانی	دیپلماسی پارلمانی	ساختار سازمانی	موضوعات بین‌المللی و منطقه‌ای	وظایف وزارت خارجه و موارد کنسولی و دیپلماتیک	مبادلات با سوریه	حمایت از ملت فلسطین	تعیین سطح روابط با کشورهای دیگر و به ویژه با دولت‌های غربی	شوراهای اسلامی شهر و روستا	تقسیمات کشوری و حوزه‌های انتخابیه	احزاب و تشکل‌ها	خدمت و وظیفه	نیروهای مسلح					
																دوم	لایحه	قانون حذف اختیارات شاه معذوم در قوانین و مقررات مربوط به نیروهای مسلح	۴۵		
*														*		دوم	لایحه	قانون دادرسی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	۴۶		
														*		دوم	لایحه	قانون استفاده از نظر افسران راهنمایی در تصادفات	۴۷		
														*		دوم	لایحه	قانون نحوه رسیدگی به دعاوی مربوط به غنائم جنگی	۴۸		
		*														دوم	لایحه	قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران	۴۹		
		*														دوم	لایحه	قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران	۵۰		
			*													دوم	لایحه	قانون تشکیل دادگاه‌های حقوقی یک و دو	۵۱		
		*														دوم	لایحه	قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس شورای اسلامی	۵۲		
	*															دوم	لایحه	قانون نحوه پرداخت محکوم به دولت و عدم تأمین و توقیف اموال دولتی	۵۳		

جرایم و مجازات‌ها	حقوق اشخاص و اموال	موضوعات انتخاباتی	ساختار نهادها و تشکیلات	پارلمانی			خارجی				سیاسی		دفاعی - امنیتی					تاریخ تصویب	دوره	نوع پیشنهاد	قوانین	ردیف
				نظارت پارلمانی	دیپلماسی پارلمانی	ساختار سازمانی	موضوعات بین‌المللی و منطقه‌ای	وظایف وزارت خارجه و موارد کنسولی و دیپلماتیک	مبادلات با سوریه	حمایت از ملت فلسطین	تعیین سطح روابط با کشورهای دیگر و به‌ویژه با دولت‌های غربی	شوراهای اسلامی شهر و روستا	تقسیمات کشوری و حوزه‌های انتخابیه	احزاب و تشکل‌ها	خدمت وظیفه	نیروهای مسلح	مرزی و تروریسم					
			*														دوم	طرح	قانون نحوه اجرای اصل نودم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	۵۴		
*																	دوم	طرح	قانون رسیدگی به تخلفات اداری	۵۵		
			*														دوم	لایحه	قانون تشکیل دادگاه‌های سیار	۵۶		
	*																دوم	لایحه	قانون زمین شهری	۵۷		
*																	دوم	لایحه	قانون تعریف محکومیت‌های مؤثر در قوانین جزایی	۵۸		
			*														دوم	لایحه	قانون مسئولیت قوه قضائیه	۵۹		
			*														دوم	طرح	قانون اطلاع مجلس شورای اسلامی از مصوبات هیئت وزیران	۶۰		
*																	دوم	طرح	قانون تشدید مجازات محکومان و گرانفروشان	۶۱		
*																	دوم	لایحه	قانون مجازات عاملین متخلف در امر حمل و نقل کالا	۶۲		
							*										دوم	لایحه	قانون الحاق یک تبصره به بند «۳» لایحه قانونی محمولات سیاسی و لوازم شخصی متعلق به نمایندگان سیاسی ایرانی و خارجی	۶۳		

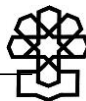
جرایم و مجازات‌ها	حقوق اشخاص و اموال	موضوعات انتخاباتی	ساختار نهادهای و تشکیلات	پارلمانی			خارجی				سیاسی		دفاعی - امنیتی					تاریخ تصویب	دوره	نوع پیشنهاد	قوانین	ردیف
				نظارت پارلمانی	دیپلماسی پارلمانی	ساختار سازمانی	موضوعات بین‌المللی و منطقه‌ای	وظایف وزارت خارجه و موارد کنسولی و دیپلماتیک	مبادلات با سوریه	حمایت از ملت فلسطین	تعیین سطح روابط با کشورهای دیگر و به‌ویژه با دولت‌های غربی	شوراهای اسلامی شهر و روستا	تقسیمات کشوری و حوزه‌های انتخابیه	احزاب و تشکل‌ها	خدمت و وظیفه	نیروهای مسلح	مرزی و تروریسم					
					*												دوم	لایحه	قانون انتشار اسناد طبقه‌بندی شده وزارت امور خارجه	۱۳۶۳/۱۱/۲۸	۶۴	
					*												دوم	لایحه	قانون وظایف وزارت امور خارجه	۱۳۶۴/۱/۲۰	۶۵	
						*											دوم	لایحه	قانون فروش و تحویل نفت مجانی به دولت جمهوری سوریه	۱۳۶۴/۵/۱۵	۶۶	
					*												دوم	لایحه	قانون تمدید مأموریت ثابت مأموران امور خارجه در خارج از کشور	۱۳۶۴/۹/۱۴	۶۷	
					*												دوم	لایحه	قانون تحویل یک میلیون تن نفت مجانی به دولت سوریه	۱۳۶۵/۹/۲۰	۶۸	
										*							دوم	لایحه	قانون تعیین محدوده حوزه‌های انتخاباتی مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۶/۲/۳	۶۹	
															*		سوم	طرح	قانون تشکیل وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	۱۳۶۸/۵/۲۸	۷۰	
															*		سوم	لایحه	قانون نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۶۹/۴/۲۷	۷۱	
		*															سوم	لایحه	قانون همه‌پرسی در جمهوری اسلامی ایران	۱۳۶۸/۶/۴	۷۲	
*																	سوم	طرح	قانون مجازات اخلاک‌گران در نظام اقتصادی کشور	۱۳۶۹/۹/۱۹	۷۳	

جرایم و مجازات‌ها	حقوق اشخاص و اموال	موضوعات انتخاباتی	ساختار نهادها و تشکیلات	پارلمانی			خارجی				سیاسی		دفاعی - امنیتی					تاریخ تصویب	دوره	نوع پیشنهاد	قوانین	ردیف
				نظارت پارلمانی	دیپلماسی پارلمانی	ساختار سازمانی	موضوعات بین‌المللی و منطقه‌ای	وظایف وزارت خارجه و موارد کنسولی و دیپلماتیک	مبادلات با سوریه	حمایت از ملت فلسطین	تعیین سطح روابط با کشورهای دیگر و به‌ویژه با دولت‌های غربی	شوراهای اسلامی شهر و روستا	تقسیمات کشوری و حوزه‌های انتخابیه	احزاب و تشکل‌ها	خدمت وظیفه	نیروهای مسلح	مرزی و تروریسم					
								*									سوم	طرح	قانون اعلان روز ۱۳ آبان به‌عنوان روز ملی مبارزه با استکبار جهانی	۷۴		
							*										سوم	لایحه	قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمان‌های بین‌المللی جهانی	۷۵		
								*									سوم	طرح	قانون قطع روابط کامل سیاسی و دیپلماتیک با دولت انگلستان	۷۶		
								*									سوم	طرح	قانون تشدید مقابله با اقدامات تروریستی دولت آمریکا	۷۷		
									*								سوم	طرح	قانون حمایت از انقلاب اسلامی مردم فلسطین	۷۸		
											*						سوم	طرح	قانون میزان تأثیر تقسیمات کشوری در محدوده حوزه‌های انتخاباتی	۷۹		
					*												سوم	طرح	قانون عضویت در مجلس شورای اسلامی در اتحادیه بین‌المجالس	۸۰		
*																	چهارم	لایحه	قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران (اصل ۸۵)	۸۱		
														*			چهارم	طرح	قانون حمایت قضایی از بسیج	۸۲		

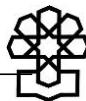
جرایم و مجازات‌ها	حقوق اشخاص و اموال	موضوعات انتخاباتی	ساختار نهادها و تشکیلات	پارلمانی			خارجی				سیاسی		دفاعی - امنیتی					تاریخ تصویب	دوره	نوع پیشنهاد	قوانین	ردیف
				نظارت پارلمانی	دیپلماسی پارلمانی	ساختار سازمانی	موضوعات بین‌المللی و منطقه‌ای	وظایف وزارت خارجه و موارد کنسولی و دیپلماتیک	مبادلات با سوریه	حمایت از ملت فلسطین	تعیین سطح روابط با کشورهای دیگر و به‌ویژه با دولت‌های غربی	شوراهای اسلامی شهر و روستا	تقسیمات کشوری و حوزه‌های انتخابیه	احزاب و تشکل‌ها	خدمت و وظیفه	نیروهای مسلح	مرزی و تروریسم					
																	۱۳۷۳/۱۰/۱۸	چهارم	لایحه	قانون به‌کارگیری سلاح توسط مأمورین نیروهای مسلح در موارد ضروری	۸۳	
																	۱۳۷۳/۷/۶	چهارم	لایحه	قانون اجازه تشکیل شرکت‌های عمرانی و خدمات فنی به وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح	۸۴	
																	۱۳۷۵/۲/۹	چهارم	طرح	قانون تشکیل و توسعه بسیج دانش‌آموزی	۸۵	
																	۱۳۷۲/۱۰/۲۹	چهارم	لایحه	قانون اساسنامه سازمان تأمین خدماتی درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	۸۶	
*																	۱۳۷۱/۴/۹	چهارم	لایحه	قانون رسیدگی به تخلفات اداری (اصل ۸۵)	۸۷	
*																	۱۳۷۱/۱۲/۱۴	چهارم	لایحه	قانون اختیارات و وظایف رئیس قوه قضائیه	۸۸	
*																	۱۳۷۲/۵/۱۷	چهارم	لایحه	قانون تجدیدنظر آرای دادگاه‌ها	۸۹	
*																	۱۳۷۲/۸/۷	چهارم	لایحه	قانون رسیدگی به تخلفات اداری	۹۰	
*																	۱۳۷۲/۴/۲۷	چهارم	لایحه	قانون تشکیل سازمان پزشکی قانونی کشور	۹۱	

جرایم و مجازات‌ها	حقوق اشخاص و اموال	موضوعات انتخاباتی	ساختار نهادها و تشکیلات	پارلمانی			خارجی				سیاسی			دفاعی - امنیتی					تاریخ تصویب	دوره	نوع پیشنهاد	قوانین	ردیف
				نظارت پارلمانی	دیپلماسی پارلمانی	ساختار سازمائی	موضوعات بین‌المللی و منطقه‌ای	وظایف وزارت خارجه و موارد کنسولی و دیپلماتیک	مبادلات با سوریه	حمایت از ملت فلسطین	تعیین سطح روابط با کشورهای دیگر و به‌ویژه با دولت‌های غربی	شوراهای اسلامی شهر و روستا	تقسیمات کشوری و حوزه‌های انتخابیه	احزاب و تشکل‌ها	خدمت وظیفه	نیروهای مسلح	مرزی و تروریسم	هستهای					
*																	۱۳۷۳/۴/۱۵	چهارم	لایحه	قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب	۹۲		
			*														۱۳۷۳/۴/۱۹	چهارم	لایحه	قانون فهرست نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی	۹۳		
			*														۱۳۷۳/۱۰/۱۱	چهارم	طرح	قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل	۹۴		
			*														۱۳۷۳/۱۱/۲۳	چهارم	طرح	قانون ممنوعیت به‌کارگیری تجهیزات دریافت از ماهواره	۹۵		
																	۱۳۷۵/۳/۲	چهارم	لایحه	قانون مجازات اسلامی (بخش تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده)	۹۶		
									*								۱۳۷۱/۶/۲۹	چهارم	لایحه	قانون تصویب قانون واحده اسلامی در مورد تحریم اسرائیل	۹۷		
																*	۱۳۷۲/۲/۱۲	چهارم	لایحه	قانون مناطق دریایی جمهوری اسلامی ایران در خلیج فارس و دریای عمان	۹۸		
																*	۱۳۷۲/۳/۱۰	چهارم	لایحه	قانون لغو محدودیت‌های مربوط به واگذاری اتومبیل‌های سیاسی و کنسولی مقیم ایران قبل از گذشت ۱۰ سال	۹۹		
																*	۱۳۷۳/۶/۲۰	چهارم	طرح	قانون نظارت بر مسافرت‌های خارجی کارکنان دولت	۱۰۰		

جرایم و مجازات‌ها	حقوق اشخاص و اموال	موضوعات انتخاباتی	ساختار نهادها و تشکیلات	پارلمانی			خارجی				سیاسی		دفاعی - امنیتی					تاریخ تصویب	دوره	نوع پیشنهاد	قوانین	ردیف
				نظارت پارلمانی	دیپلماسی پارلمانی	ساختار سازمانی	موضوعات بین‌المللی و منطقه‌ای	وظایف وزارت خارجه و موارد کنسولی و دیپلماتیک	مبادلات با سوریه	حمایت از ملت فلسطین	تعیین سطح روابط با کشورهای دیگر و به‌ویژه با دولت‌های غربی	شوراهای اسلامی شهر و روستا	تقسیمات کشوری و حوزه‌های انتخابیه	احزاب و تشکل‌ها	خدمت و وظیفه	نیروهای مسلح	مرزی و تروریسم					
									*								چهارم	لایحه	قانون اصلاح تبصره «۱» ماده (۵۷) قانون مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه مصوب ۱۳۵۲/۳/۷	۱۰۱		
																	چهارم	طرح	قانون اصلاح جدول حوزه‌های انتخابیه	۱۰۲		
						*											چهارم	طرح	قانون استخدامی کارکنان مجلس شورای اسلامی	۱۰۳		
						*											چهارم	طرح	قانون نظام مالی مجلس شورای اسلامی	۱۰۴		
						*											چهارم	طرح	قانون شرح وظایف مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی	۱۰۵		
															*		پنجم	طرح	قانون تشکیل، تقویت و توسعه بسیج دانشجویی	۱۰۶		
																	پنجم	طرح	قانون سرباز قهرمان	۱۰۷		
														*			پنجم	طرح	قانون احتساب قسمتی از خدمت اعضای بسیج نیروی مقاومت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به‌عنوان خدمت دوره ضرورت	۱۰۸		

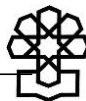
جرایم و مجازات‌ها	حقوق اشخاص و اموال	موضوعات انتخاباتی	ساختار نهادها و تشکیلات	پارلمانی			خارجی				سیاسی			دفاعی - امنیتی					تاریخ تصویب	دوره	نوع پیشنهاد	قوانین	ردیف		
				نظارت پارلمانی	دیپلماسی پارلمانی	ساختار سازمانی	موضوعات بین‌المللی و منطقه‌ای	وظایف وزارت خارجه و موارد کنسولی و دیپلماتیک	مبادلات با سوریه	حمایت از ملت فلسطین	تعیین سطح روابط با کشورهای دیگر و به‌ویژه با دولت‌های غربی	شوراها و اسلامی شهر و روستا	تقسیمات کشوری و حوزه‌های انتخابیه	احزاب و تشکل‌ها	خدمت وظیفه	نیروهای مسلح	مرزی و تروریسم	هستهای						تشکیلات و سازماندهی نهادهای امنیتی و دفاعی	
			*																	۱۳۷۶/۲/۱۷	پنجم	طرح	قانون رسیدگی به صلاحیت قضات	۱۰۹	
	*																				۱۳۷۶/۵/۲۶	پنجم	لایحه	قانون روابط موجر و مستأجر	۱۱۰
			*																		۱۳۷۶/۱/۱۷	پنجم	لایحه	قانون کیفیت اخذ پروانه وکالت دادگستری	۱۱۱
	*																				۱۳۷۶/۶/۲۶	پنجم	لایحه	قانون داوری تجاری بین‌المللی	۱۱۲
			*																		۱۳۷۷/۸/۱۰	پنجم	لایحه	قانون تشکیلات شورای نگهبان	۱۱۳
			*																		۱۳۷۸/۶/۲۸	پنجم	لایحه	قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب (در امور کیفری)	۱۱۴
			*																		۱۳۷۸/۱۲/۸	پنجم	طرح	قانون وظایف و اختیارات رئیس قوه قضائیه	۱۱۵
			*																		۱۳۷۸/۷/۱۸	پنجم	طرح	قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی	۱۱۶
		*																			۱۳۷۸/۹/۷	پنجم	طرح	قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی	۱۱۷
			*																		۱۳۷۹/۱/۲۱	پنجم	لایحه	قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب (در امور مدنی)	۱۱۸
																					۱۳۷۵/۹/۱۴	پنجم	لایحه	قانون موافقتنامه تسهیل صدور روادید برای بازرگانان کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی (اگو)	۱۱۹

جرایم و مجازات‌ها	حقوق اشخاص و اموال	موضوعات انتخاباتی	ساختار نهادها و تشکیلات	پارلمانی			خارجی				سیاسی		دفاعی - امنیتی					تاریخ تصویب	دوره	نوع پیشنهاد	قوانین	ردیف
				نظارت پارلمانی	دیپلماسی پارلمانی	ساختار سازمانی	موضوعات بین‌المللی و منطقه‌ای	وظایف وزارت خارجه و موارد کنسولی و دیپلماتیک	مبادلات با سوریه	حمایت از ملت فلسطین	تعیین سطح روابط با کشورهای دیگر و به‌ویژه با دولت‌های غربی	شوراهای اسلامی شهر و روستا	تقسیمات کشوری و حوزه‌های انتخابیه	احزاب و تشکل‌ها	خدمت و وظیفه	نیروهای مسلح	مرزی و تروریسم					
					*											۱۳۷۶/۲/۱۴	پنجم	لایحه	قانون موافقتنامه تأسیس مرکز جنوب	۱۲۰		
									*							۱۳۷۸/۹/۲۸	پنجم	لایحه	قانون موافقتنامه تسویه‌حساب بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عربی سوریه	۱۲۱		
										*						۱۳۷۶/۳/۲۱	پنجم	لایحه	قانون تطبیق سقف معاملات شهرداری‌های کشور و شهرداری تهران با نصاب‌های مذکور در قانون اصلاح بندهای «الف»، «ب» و «ج» ماده (۸۰) و ماده (۸۶) قانون محاسبات عمومی کشور - مصوب ۱۳۷۳ - و تغییرات بعدی آن	۱۲۲		
										*						۱۳۷۷/۴/۱۷	پنجم	طرح	قانون تأسیس دهیاری‌های خودکفا در روستاهای کشور	۱۲۳		
											*					۱۳۷۸/۸/۱۹	پنجم	طرح	قانون اصلاح جدول حوزه‌های انتخابیه مجلس شورای اسلامی و تعداد نمایندگی آنها	۱۲۴		
														*	۱۳۸۱/۱۱/۲۷	ششم	لایحه	قانون تشکیل سازمان صنایع هوایی نیروهای مسلح	۱۲۵			
*																۱۳۸۲/۱۰/۹	ششم	لایحه	قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح	۱۲۶		

جرایم و مجازات‌ها	حقوق اشخاص و اموال	موضوعات انتخاباتی	ساختار نهادها و تشکیلات	پارلمانی			خارجی				سیاسی		دفاعی - امنیتی					تاریخ تصویب	دوره	نوع پیشنهاد	قوانین	ردیف
				نظارت پارلمانی	دیپلماسی پارلمانی	ساختار سازمانی	موضوعات بین‌المللی و منطقه‌ای	وظایف وزارت خارجه و موارد کنسولی و دیپلماتیک	مبادلات با سوریه	حمایت از ملت فلسطین	تعیین سطح روابط با کشورهای دیگر و به‌ویژه با دولت‌های غربی	شوراهای اسلامی شهر و روستا	تقسیمات کشوری و حوزه‌های انتخابیه	احزاب و تشکل‌ها	خدمت وظیفه	نیروهای مسلح	مرزی و تروریسم					
	*																۱۳۷۹/۱۰/۴	ششم	لایحه	قانون حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم‌افزارهای رایانه‌ای	۱۲۷	
			*														۱۳۸۱/۱/۱۸	ششم	لایحه	قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری	۱۲۸	
	*																۱۳۸۱/۹/۲۵	ششم	طرح	قانون حمایت از کودکان و نوجوانان	۱۲۹	
	*																۱۳۸۲/۰۲/۱۵	ششم	طرح	قانون احترام به آزادی‌های مشروع و حفظ حقوق شهروندی	۱۳۰	
	*																۱۳۸۲/۴/۲۹	ششم	طرح	قانون نحوه اهدای جنین به زوجین نابارور	۱۳۱	
	*																۱۳۸۲/۱۰/۱۷	ششم	طرح	قانون تجارت الکترونیکی	۱۳۲	
*																	۱۳۸۲/۱۲/۲۴	ششم	لایحه	قانون هیئت منصفه	۱۳۳	
	*																۱۳۸۲/۱۲/۲۴	ششم	لایحه	قانون نظام صنفی کشور	۱۳۴	
																*	۱۳۸۰/۱۰/۱۶	ششم	لایحه	قانون معاهده اساس روابط متقابل و اصول همکاری بین جمهوری اسلامی ایران و فدراسیون روسیه	۱۳۵	
															*		۱۳۸۲/۷/۸	ششم	لایحه	معاهده اساس روابط متقابل و اصول همکاری‌های جمهوری اسلامی ایران و اوکراین	۱۳۶	

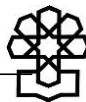
جرایم و مجازات‌ها	حقوق اشخاص و اموال	موضوعات انتخاباتی	ساختار نهادهای و تشکیلات	پارلمانی			خارجی				سیاسی		دفاعی - امنیتی					تاریخ تصویب	دوره	نوع پیشنهاد	قوانین	ردیف
				نظارت پارلمانی	دیپلماسی پارلمانی	ساختار سازمانی	موضوعات بین‌المللی و منطقه‌ای	وظایف وزارت خارجه و موارد کنسولی و دیپلماتیک	مبادلات با سوریه	حمایت از ملت فلسطین	تعیین سطح روابط با کشورهای دیگر و به‌ویژه با دولت‌های غربی	شوراهای اسلامی شهر و روستا	تقسیمات کشوری و حوزه‌های انتخابیه	احزاب و تشکل‌ها	خدمت و وظیفه	نیروهای مسلح	مرزی و تروریسم					
									*								۱۳۸۲/۸/۴	ششم	لایحه	قانون چگونگی اعطای تسهیلات صادراتی از محل ارز موضوع موافقتنامه تسویه حساب بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عربی سوریه	۱۳۷	
											*						۱۳۸۲/۱۱/۱۴	ششم	طرح	قانون تغییر حوزه انتخابیه داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی	۱۳۸	
											*						۱۳۸۲/۵/۱۵	ششم	طرح	قانون اصلاح قانون شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵	۱۳۹	
											*						۱۳۸۱/۱/۲۴	ششم	طرح	قانون عضویت مجلس شورای اسلامی در اتحادیه پارلمانی کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی	۱۴۰	
				*													۱۳۸۱/۸/۱۲	ششم	طرح	قانون نحوه نظارت مجلس شورای اسلامی بر انعقاد قرارداد دستگاه‌های اجرایی	۱۴۱	
															*		۱۳۸۴/۹/۱	هفتم	لایحه	قانون تشکیل سازمان صنایع هوافضای نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	۱۴۲	
															*		۱۳۸۵/۲/۳۱	هفتم	لایحه	قانون اساسنامه سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح	۱۴۳	

جرایم و مجازات‌ها	حقوق اشخاص و اموال	موضوعات انتخاباتی	ساختار نهادها و تشکیلات	پارلمانی			خارجی				سیاسی		دفاعی - امنیتی					تاریخ تصویب	دوره	نوع پیشنهاد	قوانین	ردیف
				نظارت پارلمانی	دیپلماسی پارلمانی	ساختار سازمانی	موضوعات بین‌المللی و منطقه‌ای	وظایف وزارت خارجه و موارد کنسولی و دیپلماتیک	مبادلات با سوریه	حمایت از ملت فلسطین	تعیین سطح روابط با کشورهای دیگر و به‌ویژه با دولت‌های غربی	شوراهای اسلامی شهر و روستا	تقسیمات کشوری و حوزه‌های انتخابیه	احزاب و تشکل‌ها	خدمت وظیفه	نیروهای مسلح	مرزی و تروریسم					
																	هفتم	لاایحه	قانون انتقال زندان‌ها و مراکز اقدامات تأمینی و تربیتی موجود به خارج از شهرها	۱۳۸۰/۹/۷	*	۱۴۴
														*			هفتم	لاایحه	قانون استفاده اجباری از کمر بند و کلاه ایمنی	۱۳۷۶/۱۱/۲۶		۱۴۵
														*			هفتم	طرح	قانون الزام دولت به تجدیدنظر در همکاری با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی	۱۳۸۵/۱۰/۶		۱۴۶
														*			هفتم	طرح	قانون الزام دولت به تعلیق اقدامات داوطلبانه در صورت ارجاع و یا گزارش پرونده هسته‌ای به شورای امنیت	۱۳۸۴/۹/۱		۱۴۷
														*			هفتم	طرح	قانون دستیابی به فناوری هسته‌ای صلح‌آمیز	۱۳۸۴/۲/۲۵		۱۴۸
														*			هفتم	طرح	قانون ساماندهی مبادلات مرزی	۱۳۸۴/۷/۶		۱۴۹
*																	هفتم	لاایحه	قانون مبارزه با قاچاق انسان	۱۳۸۳/۴/۲۸		۱۵۰
			*														هفتم	لاایحه	قانون دیوان عدالت اداری	۱۳۸۵/۳/۹		۱۵۱
	*																هفتم	طرح	قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان خودرو	۱۳۸۶/۳/۲۳		۱۵۲

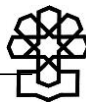
جرایم و مجازات‌ها	حقوق اشخاص و اموال	موضوعات انتخاباتی	ساختار نهادهای و تشکیلات	پارلمانی			خارجی				سیاسی		دفاعی - امنیتی					تاریخ تصویب	دوره	نوع پیشنهاد	قوانین	ردیف
				نظارت پارلمانی	دیپلماسی پارلمانی	ساختار سازمانی	موضوعات بین‌المللی و منطقه‌ای	وظایف وزارت خارجه و موارد کنسولی و دیپلماتیک	مبادلات با سوریه	حمایت از ملت فلسطین	تعیین سطح روابط با کشورهای دیگر و به ویژه با دولت‌های غربی	شوراهای اسلامی شهر و روستا	تقسیمات کشوری و حوزه‌های انتخابیه	احزاب و تشکل‌ها	خدمت و وظیفه	نیروهای مسلح	مرزی و تروریسم					
	*																۱۳۸۶/۸/۷	هفتم	لایحه	قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری به مدت پنج سال	۱۵۳	
	*																۱۳۸۶/۱۱/۲	هفتم	لایحه	قانون مبارزه با پولشویی	۱۵۴	
								*									۱۳۸۴/۱/۳۰	هفتم	لایحه	قانون قرارداد جامع همکاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری بولیواری ونزوتلا	۱۵۵	
								*									۱۳۸۴/۱/۳۱	هفتم	لایحه	قانون معاهده اصول مناسبات دوستانه و همکاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری آذربایجان	۱۵۶	
									*								۱۳۸۵/۳/۳	هفتم	لایحه	قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین‌المللی علیه گروه‌گانگیری	۱۵۷	
								*									۱۳۸۵/۸/۲۸	هفتم	طرح	قانون لزوم بازرسی و انگشت‌نگاری از اتباع آمریکایی در مبادی ورودی کشور	۱۵۸	
								*									۱۳۸۶/۲/۳۰	هفتم	لایحه	قانون معاهده اساس روابط متقابل و اصول همکاری‌های جمهوری اسلامی ایران و جمهوری بلاروس	۱۵۹	

جرانم و مجازات‌ها	حقوق اشخاص و اموال	موضوعات انتخاباتی	ساختار نهادها و تشکیلات	پارلمانی			خارجی				سیاسی			دفاعی - امنیتی					تاریخ تصویب	دوره	نوع پیشنهاد	قوانین	ردیف
				نظارت پارلمانی	دیپلماسی پارلمانی	ساختار سازمانی	موضوعات بین‌المللی و منطقه‌ای	وظایف وزارت خارجه و موارد کنسولی و دیپلماتیک	مبادلات با سوریه	حمایت از ملت فلسطین	تعیین سطح روابط با کشورهای دیگر و به‌ویژه با دولت‌های غربی	شوراهای اسلامی شهر و روستا	تقسیمات کشوری و حوزه‌های انتخابیه	احزاب و تشکل‌ها	خدمت وظیفه	نیروهای مسلح	مرزی و تروریسم	هستهای					
										*							۱۳۸۴/۱۰/۲۸	هفتم	طرح	قانون تعاریف محدوده حریم شهر، روستا و شهرک و نحوه تعیین آنها	۱۶۰		
										*							۱۳۸۶/۸/۲۷	هفتم	لایحه	قانون اصلاح موادی از قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخابات شهرداران مصوب ۱۳۷۵ و اصلاحات بعدی	۱۶۱		
															*	۱۳۸۸/۶/۱	هشتم	لایحه	قانون فروش و انتقال پادگان‌ها و سایر اماکن نیروهای مسلح به خارج از حریم شهرها	۱۶۲			
														*	۱۳۸۹/۴/۲۹	هشتم	طرح	قانون صیانت از دستاوردهای صلح‌آمیز هستهای جمهوری اسلامی ایران	۱۶۳				
													*	۱۳۸۹/۱۲/۱۷	هشتم	طرح	قانون حمایت از افرادی که توسط گروهک‌های ضدانقلاب و منحرفین اعتقادی اسیر، کشته یا معلول می‌شوند	۱۶۴					
													*	۱۳۸۸/۳/۵	هشتم	طرح	قانون الزام دولت به تجدیدنظر در روابط تجاری و اقتصادی با کشورهای حامی تروریسم	۱۶۵					

جرایم و مجازات‌ها	حقوق اشخاص و اموال	موضوعات انتخاباتی	ساختار نهادها و تشکیلات	پارلمانی			خارجی				سیاسی		دفاعی - امنیتی					تاریخ تصویب	دوره	نوع پیشنهاد	قوانین	ردیف
				نظارت پارلمانی	دیپلماسی پارلمانی	ساختار سازمانی	موضوعات بین‌المللی و منطقه‌ای	وظایف وزارت خارجه و موارد کنسولی و دیپلماتیک	مبادلات با سوریه	حمایت از ملت فلسطین	تعیین سطح روابط با کشورهای دیگر و به‌ویژه با دولت‌های غربی	شوراهای اسلامی شهر و روستا	تقسیمات کشوری و حوزه‌های انتخابیه	احزاب و تشکل‌ها	خدمت و وظیفه	نیروهای مسلح	مرزی و تروریسم					
																	۱۳۸۷/۱۱/۱۶	هشتم	طرح	قانون الزام دولت به پیگیری حقوق جانبازان و قربانیان جنگ شیمیایی علیه جمهوری اسلامی ایران	۱۶۶	
*																	۱۳۸۹/۱۲/۸	هشتم	لایحه	قانون رسیدگی به تخلفات رانندگی	۱۶۷	
	*																۱۳۸۷/۱۱/۱۶	هشتم	دوشوری	قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات	۱۶۸	
			*														۱۳۸۷/۴/۱۸	هشتم	دوشوری	قانون شوراهای حل اختلاف	۱۶۹	
*																	۱۳۸۸/۳/۵	هشتم	لایحه	قانون جرائم رایانه‌ای	۱۷۰	
	*																۱۳۸۸/۷/۱۵	هشتم	لایحه	قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان	۱۷۱	
*																	۱۳۸۸/۱۲/۱۶	هشتم	طرح	قانون مجازات استفاده غیرمجاز از عناوین علمی	۱۷۲	
			*														۱۳۸۹/۳/۲۵	هشتم	طرح	قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور	۱۷۳	
	*																۱۳۸۹/۱۰/۱۲	هشتم	لایحه	قانون پیش‌فروش ساختمان	۱۷۴	
*																	۱۳۹۰/۶/۷	هشتم	لایحه	قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز	۱۷۵	

جرایم و مجازات‌ها	حقوق اشخاص و اموال	موضوعات انتخاباتی	ساختار نهادها و تشکیلات	پارلمانی			خارجی				سیاسی		دفاعی - امنیتی					تاریخ تصویب	دوره	نوع پیشنهاد	قوانین	ردیف
				نظارت پارلمانی	دیپلماسی پارلمانی	ساختار سازمانی	موضوعات بین‌المللی و منطقه‌ای	وظایف وزارت خارجه و موارد کنسولی و دیپلماتیک	مبادلات با سوریه	حمایت از ملت فلسطین	تعیین سطح روابط با کشورهای دیگر و به‌ویژه با دولت‌های غربی	شوراهای اسلامی شهر و روستا	تقسیمات کشوری و حوزه‌های انتخابیه	احزاب و تشکل‌ها	خدمت وظیفه	نیروهای مسلح	مرزی و تروریسم					
																		قانون الزام دولت به حمایت همه‌جانبه از مردم مظلوم فلسطین	۱۳۸۷/۱۰/۱۱	هشتم	طرح	۱۷۶
																		قانون اعلام روز ۲۹ دی‌ماه به‌عنوان روز غزه نماد مقاومت فلسطین	۱۳۸۸/۸/۲۶	هشتم	طرح	۱۷۷
																		قانون اصلاح قانون حمایت از انقلاب اسلامی مردم فلسطین	۱۳۸۹/۳/۱۹	هشتم	طرح	۱۷۸
																		قانون الزام دولت به پیگیری و استیفای حقوق اتباع و دیپلمات‌های ایرانی آسیب‌دیده از اقدامات دولت‌های خارجی به‌ویژه دولت اشغالگر آمریکا	۱۳۸۹/۳/۲۶	هشتم	طرح	۱۷۹
																		قانون تشدید مجازات مترددین به فلسطین اشغالی و اصلاح ماده (۳۶) قانون گذرنامه	۱۳۹۰/۸/۲۳	هشتم	طرح	۱۸۰
																		قانون کاهش روابط با انگلیس	۱۳۹۰/۹/۶	هشتم	طرح	۱۸۱
																		قانون افشای نقض حقوق بشر توسط آمریکا و انگلیس در جهان امروز	۱۳۹۱/۲/۳	هشتم	طرح	۱۸۲
				*														قانون نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان	۱۳۹۱/۱/۳۰	هشتم	طرح	۱۸۳

منابع و مأخذ

۱. فهرست موضوعی دستور جلسات مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول (۷ خرداد ۱۳۵۱ تا ۶ خرداد ۱۳۶۳)، روابط عمومی مجلس شورای اسلامی، بهار ۱۳۶۵.
۲. فهرست موضوعی مندرجات مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره دوم (۷ خرداد ۱۳۶۳ تا ۶ خرداد ۱۳۶۷)، اداره کل امور فرهنگی و روابط عمومی مجلس شورای اسلامی، پاییز ۱۳۶۹.
۳. فهرست موضوعی مندرجات مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره سوم (۷ خرداد ۱۳۶۷ تا ۶ خرداد ۱۳۷۱)، اداره کل امور فرهنگی و روابط عمومی مجلس شورای اسلامی، بهار ۱۳۷۴.
۴. فهرست موضوعی مندرجات مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره چهارم (۷ خرداد ۱۳۷۱ تا ۶ خرداد ۱۳۷۵)، اداره کل فرهنگی و روابط عمومی مجلس شورای اسلامی، بهار ۱۳۷۷.
۵. فهرست موضوعی مندرجات مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره پنجم (۷ خرداد ۱۳۷۵ تا ۶ خرداد ۱۳۷۹)، اداره کل فرهنگی و روابط عمومی مجلس شورای اسلامی، بهمن ۱۳۷۹.
۶. فهرست موضوعی مندرجات مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره ششم (۷ خرداد ۱۳۷۹ تا ۶ خرداد ۱۳۸۳)، اداره کل فرهنگی و روابط عمومی، ۱۳۸۴.
۷. فهرست موضوعی مندرجات مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره هفتم (۷ خرداد ۱۳۸۳ تا ۶ خرداد ۱۳۸۷)، اداره کل فرهنگی و روابط عمومی، پاییز ۱۳۸۷.
۸. سایت مرکز پژوهش‌ها.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۴۸۲۶

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: مروری بر قوانین مهم سیاسی - حقوقی در هشت دوره قانونگذاری کشور
(۷ خردادماه ۱۳۵۹ تا ۶ خردادماه ۱۳۹۱)

نام دفتر: مطالعات سیاسی

تهیه و تدوین کنندگان: بهادر غلامی، حسن کریمی‌فرد، حسن امجدیان، سیدحسین حسینی،

سمانه احمدخان‌بیگی، خیرا... خیری‌اصل

همکاران: رضا شیرزادی، فهیمه قاسمی ترشیزی

ناظر علمی: سیدجلال دهقانی فیروزآبادی

متقاضی: معاونت پژوهش‌های سیاسی - حقوقی

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی:

۱. قانون
۲. طرح‌ها و لوایح
۳. امنیتی - دفاعی
۴. حقوقی - قضایی
۵. سیاست داخلی
۶. سیاست خارجی
۷. پارلمانی

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۲/۱۸